

Cerkveni

**GLASILO SLOVEN
SKIH CERKVENIH
GLASBENIKOV**

Glasbenik

ŠT. 5, 6

MAJ ♦ 1936 ♦ JUNIJ

LETO 59

Naše kongresno petje v ušesih in srcih velikih narodov.

Splošen pregled o petju pri evh. kongresu je prinesel C. Gl. že lansko leto. Prav je pa, da pogledamo naše petje še v luči, kakor so ga gledali tujci. Vsega, kar so tujci rekli, ne vemo; kar pa vemo, se nam zdi vredno in kar potrebno objaviti v našem cerkvenoglasbenem listu.

Papeški dnevnik »L'Osservatore romano« (Rimski opazovalec) dan za dnevno poročila o veličastnem poteku, vmes pa rad in z navdušenim občudovanjem vpleta vtise, ki ga je nanj napravilo naše petje.

Takoj v prvem poročilu o sprejemu papeškega legata kard. Hlonda na koncu pristavlja:

»Pozno v noč so verniki ostajali po cerkvah, molili in se zgrinjali okoli spovednic, ki jih je te dni neprestano oblegala brezprimerna go-rečnost. V stolnici pa se je pred podobo Device z Brezij dolgo gnetla¹ natrpna množica, neumetnično se razlivala v pobožne pesmi, ki so dihale globoko občuteno pobožnost do Marije.« (O. R. 1.—2. jul., št. 152.)

V isti številki piše o mladinski prireditvi na Stadionu; o petju pravi:

»Po maši in končani zahvali se je Nj. Eminenca še dolgo mudil in nad vse spodbuden prizor občudoval. Svete pesmi, ki so pobožno spremljale mašo, podprte z dobro godbo, so se še naprej glasile, in kar močni veter jih je odnašal v daljo.«

Popisovanju glavnega zborovanja na sv. Petra in Pavla dan dostavlja:

»Ko so bili govori končani, so iz bližnje župne cerkve sv. Cirila in Metoda prinesli sv. Rešnje Telo, ki ga je spremljal pisan sprevod mož in žená v narodnih nošah. Peli so — vedno po slovensko — lavretanske litanije po svojem narodnem običaju, vmes vdevali svetopisemske vrstice in nraavstvene misli, ki spominjajo na slovite rečenice sv. Filipa Nerijskega; iz tega se razvije nekaka drama, pri kateri sodeluje vsa množica vernikov, kar napravi globok vtis zaradi pobožnega čustva, ki jo prevzema. Pri-reditev ognjevitosti vodi stolni kanonik dr. Kimovec.

¹ vso noč — op. prevajalca. Rimski poročevalec pač ni mogel vso noč paziti na stolnico.

Po trojnem blagoslovu zborovanje; druge pesmi sv. R. T. na čast končajo to, nad vse spodbudno zborovanje.«

O nočni moški prireditvi pišoč, zopet ne pozabi petja:

»Maševal je msgr. Gregorij Rožman, ljubljanski škof; venomer ga je spremljalo petje vernikov.« — Ko opiše obhajilo možakov, pristavi: »Nato so pa peli zahvalne evharistične slavospeve, in nazadnje — ob dveh ponoči se je nepozabno opravilo končalo.«

Istega dne piše o véliki prireditvi »Pevske zveze«.

»Več ko tri tisoč pevcev in pevk iz vse Slovenije je pelo oratorij »Odrešeniku sveta«, ki ga je uglasbil prof. Tomc, in Premrlovo kantato »Križu povišanemu«. Prireditvi, ki jo je vodil prof. Marko Bajuk, so pristostvovali kardinal legat, apostolski nuncij in nekaj članov jugoslovanskega episkopata.«

V istem dopisu se spominja zbora sv. Cirila in Metoda:

»Mešani zbor sv. Cirila in Metoda, sestavljen iz 60 pevcev je v cerkvi očetov frančiškanov izvrstno pel liturgijo sv. Janeza Zlatoustega.« (O. R. 3. jul. 1935, št. 153.)

V dveh sledečih številkah popisuje vtise zadnjega dne.

»Nedeljo zjutraj grem zgodaj iz hiše, da bi presenetil speče pod milim nebom v varstvu angelskih peroti; pa so me nabrisali. Vsi so že na nogah, moški, ženske, veliki in čisto majhni; vsi po cerkvah, da poslušajo — ali bolje: da s svojimi duhovniki opravljajo maše in pojó, pojó, pojó —«

Ko podrobno opiše slovesni vhod kardinala legata na Stadion, nadaljuje:

Med živahnim plapolanjem robcev mogočen in dobro sestavljen zbor okoli 600 pevcev² poje antifono »Tu es Petrus« (Ti si Peter, skala). Njega Eminenca pride na tribuno, kjer je občudoval še izbrani oltar, trezno, pa s tenkim okusom okrašenega z nekimi sinjimi in tako lepimi cvetlicami, da mi je ime izginilo. Nad tabernakljem se nasmiha podoba Marije Pomagaj, toliko češčene Matere božje.

Glej, kardinal odlaga škrlat in se oblači v škofovska oblačila; glej ga, kako stoji z zlato mitro in pastirsko palico v levici: veličasten kakor papež, ki ga zastopa. Kako čutimo bližino papeževu, ko se ponavlja spev »Ti si Peter, skala!«

Odmor. Popoln molk. Plapolanje zastav... Iznova molk. Nato kan. dr. Frančišek Kimovec napravi čarodejno kretnjo, ki jo je videlo dvesto tisoč oči. In vsa množica se razlije v Marijino pesem: »Lepa si, lepá si, roža Marija«. Ne bom opisoval dovršenosti tega petja slovenskega naroda: čudovita je ta množica sto tisoč pevcev, ki gre za občutno palčico³ kanonika Kimovca z gibčnostjo majhnega zbora (samih glasbenih) profesorjev in dovršeno pazi na brzino in še na to, da se petje v potrebnih odenkih kar

² Bilo jih je v resnici znatno nad 700 iz več ko 30 zborov. Ljubljanskih samih je bilo kakih 120. Najodličnejših malo, tistih, ki se najbolj »štejejo« pa menda komaj kdo. Ostalih več ko 600 so dali zbori iz bližnje in daljne ljubljanske okolice — do Kamnika in Mekinj, do Vrhnike in Šmartna pri Kranju.

³ v resnici je bila v roki zvita kongresna knjižica.

preliva. In tako, mislim, bi peli, če bi jih bilo milijon; in zares se mi zdi, da poje vsa Slovenija, poje ves svet, poje vesoljstvo: »Lepa si, lepá si, roža Marija.«

Začne se pontifikalna maša — — — Pogosto se raztresem in občudujem negibnost, molk, pazljivost, pobožnost te množice. Le glavni vhod kar naprej razliva ljudstvo, ki se mu, ne vem, kako, posreči najti prostor; toda vhod je tako oddaljen, da tega nihče ne opazi. Prizor, kakor da je vsakršen glas zamrl. Toda zdaj se iznova oglasi. Zbor 600 glasov poje »Angelsko mašo« (Missa de Angelis). Ne bom več pravil, kako jo pojó. Rajši povem, da po posebni predpravitci, ki jo je Sveta stolica dala — ni dolgo tega — subdiakon poje list v slovenskem jeziku in naravno tudi diakon isto napravi z evangelijem. Zvočniki dovršeno izpolnjujejo svojo dolžnost, in tako vsi, celo naglušni božjo besedo slišijo in razumejo. Blagoslovljena znanost, ki se tako razliva v plemenitem slovenskem jeziku; saj je tako pripraven, da izraža vzvišene verske misli in čustva.

Pontifikalna maša se veličastno nadaljuje; zbor poje — še vedno po slovensko — »Lauda Sion« (Hvali, Sion, Rešenika); pripominjam, da je mera latinskega besedila ohranjena. Sv. Tomaž⁴ mora biti zelo zadovoljen.

Po maši — piše — »nove pesmi, potem pa predsednik glavnega kongresnega odbora dr. Stanislav Žitko začne drugo glavno zborovanje.« (O. R. 4. jul. 1935, št. 154.) Popisujoč veličastno procesijo in slovesnosti zadnjega kongresnega dne se zopet pomudi pri našem petju:

»Začno se pete litanije Matere božje; za vsako tretjo prošnjo se pojó odpevi z asketsko in nravstveno vsebino; spominjajo me na pesniško verske skladbe sv. Filipa Nerijskega in sv. Alfonza Ligvorijca. Vzkliki so o minljivosti sveta, o neizbežni smrti, vzkliki k božjemu usmiljenju, k močnejši priprošnji presv. Device, vzkliki po prelepem paradižu, tem bolj učinkoviti v tem trenutku, ko mislimo, da smo že kar na drugem svetu. Gledam to velikansko in negibno množico, bleščečo v stotero barvah, ki se smehljajo pod lepim soncem, to množico, ki poje in odpeva kot eno samo srce in ena sama duša s tako dovršenostjo in takim prepričanjem.«

Zelo mikavno je brati mnenje papeškega poročevalca o naših narodnih nošah.

»Pozornost vzbujajo nagnetene množice možakov v starodavnih nošah, posebej pa še množica žensk tudi v »narodnih nošah«; razteza se po dolgem delu pobočja, ki gre od tribune skoro do srede stadija. V veliki večini nosijo »avbo«, značilno pokrivalo, vezeno s čistim zlatom, ki ob vročem poljubljanju sonca siplje iskre. Kmetice so, pa se zde kneginje; človek bi rekel, da jih je videl naslikane na slikah Holbeinovih ali Carpacciiovih ali slikah Bonozza Gozzolija. In zdaj, ko pojó litanije, te spominjajo na angele Melozza iz Forlijev. Še nikoli nisem videl tako veličastnega zbora žená, oblečenih v starodavne narodne noše.«

»Litanije se nadaljujejo in zborovalce popolnoma prevzamejo, da množici, ki še vedno navaljuje na vhod, dajó priliko, da si tudi ona še

⁴ Sv. Tomaž Akvinski je besedilo tega slavospeva zložil.

najde prostorček med toliko srečnimi. Večer je veličasten; izredno vročino prvega dne je ublažil blagodejen dež in božajoč vetrič dolge zastave z mlajev slovesno razteza po zlatem nebesu...«

Zadnjo besedo o našem petju je papeški dnevnik zapisal ob posvetitvi Jugoslavije Jezusovemu Srcu.

»Zdaj se Jugoslavija posveti presv. Jezusovemu Srcu: vsa množica, ki Jugoslavijo tu predstavlja, skupno moli slovesno posvetilno dejanje. Nato pojó zahvalni »Te Deum« (Tebe Boga hvalimo), tudi tega vsi skup v ljudskem jeziku in z dovršenostjo, ki smo jo že toliko hvalili.

Na koncu smo. Pojó »Tantum ergo« (V zakramentu vse sladkosti) in kardinal legat podeli slovesni blagoslov z Najsvetejšim. Trenutek iz raja. Predstavljam si, da bom to množico, sedaj na kolenih, nekega dne ugledal na desnici božjega Sodnika med izvoljenimi, nad najvišjim blagoslovom se radujočimi: »Pridite, blagoslovljeni po mojem Očetu...«

Iznova petje. Kardinal odloži sveta oblačila, si nadene škrlat in odhaja s tribune blagoslavljač med živijo-klici in mahljanjem stotisoč belih robčkov — kakor golobčki, ki se blešče v svojem poletu... « (O. R. 5. jul. 1935, št. 155.)

Francoski katoliški dnevnik »La Croix« (Križ) na dveh mestih piše o našem petju. Prvikrat, ko poroča o nočni moški procesiji, maši in obhajilu.

»Ti možje so prišli iz mesta s procesijo več ko dva kilometra daleč z baklami v sprevodu, ki je trajal dve uri; vmes so prepevali pesmi in so neprestano igrale godbe; kongresa se jih je udeležilo okoli šestdeset.«

Drugikrat — očitvidno ves prevzet — govori o naših petih litanijah:

»Ob vhodu na Stadion kardinal legat pričakuje presveti Zakrament. Med tem ko prihajajo zadnje skupine procesije, pojó slovenske litanije. Neizmerna množica na prošnje, ki jih zbor poje na tribuni, kleče odpeva s poudarkom, v potankostih tako izrazitim in pretresujočim. Te slovenske litanije niso nič podobne onim, ki jih slišiš povsod; v nje so vpleteni odpevi, ki jih ljudstvo povzema v zboru z neutrudnim navdušenjem in izrazom neizrekljive pobožnosti. To petje je temu ljudstvu postalo v resnici narodna molitev.«

Toliko smo našli pisanega o našem petju. Ali je še kdaj katero koli slovensko pero o našem petju pisalo tako vzneseno, pesniško? Ali smo se sami kdaj tako živo zavedali globokega pomena in silovite moči zlasti našega ljudskega petja?

Še besedo o zborih, ki so tvorili veliki 700—800 glasni mešani zbor pri kardinalovi maši. Vsi ti zbori so imeli z glavnim pevovodjem po dva, po trije skupne vaje: najkrajša je trajala tri ure, najdaljša pet ur. Pa so prav ti rekli: Pet ur je vaja trpela; pa če bi bilo treba, bi jih vzdržali še pet. Ne vem, če bi bili to res zmogli — kaže pa nepopisno navdušenje naših pevcev.

Vaje so bile največ zvečer, poleti. Ljudje dan in noč v »vélikem delu«, izmučeni, zdaj pa pozno v noč — ali bolje: rano v jutro peti — pa so prišli, dasi bi se človek po pravici bal, da jih bodo dolge vaje oplašile.

Bilá je vaja v cerkvi. Pride cerkvenik, čaka, da bi cerkev zaprl. Seveda se naveliča in počasi začne godrnjati: »Ali še ne bo konca? Ali veste, da bo vsak čas polnoči?« — »Kaj!? šele polnoči? ne več? — Potem pa le še dajmo!« — Tak je bil odgovor mladih fantov, neutrudnih pevcev.

In za skupno vajo nedeljo prej — vsi so prišli peš, na kolesih, z vozovi, avtobusi, železnico.

Ko je po vaji prišla na razgovor skupna vaja v Ljubljani, so pevci vse pomisleke presekali: »Gospod, čemu imamo pa konje in vozove?«

Bog je pevcem trud poplačal: nikoli slovenski pevci še niso peli pred toliko in tako izbranimi, hvaležnimi poslušalci. Pa tudi pred tako odličnimi ne. Tuji odličnjaki se niso mogli dovolj načuditi, da so naši pevci tako lepo in živo peli koralno »angelsko mašo«. Odličen poznavalec koral, star praktik in pevovodja, ki je bil navzočen, ko so rimski zavodi — vseh pevcev je bilo tisoč — peli ang. mašo ob vstoličenju papeža Pija X. v cerkvi sv. Petra — ta je ponovno in z vso resnobo trdil, da ste slovenski preprosti pevci to koralno mašo peli za tisoč odstotkov lepše, kakor so jo peli izvežbani rimski. — Mi te primere ne moremo ocenjevati, častna za naše pevce pa je.

Naše ljudsko petje je vse goste tako iznenadilo in čudno prevzemalo, da je papežev ceremoniar, ki je bil prej papežev osebni tajnik, da so poljski grofje drugi dan že z nami pri petih litanijah peli odpeve. Seveda besed niso znali, ampak samo glas so »gnali«. In note odpevov in skladb za mašo in nekaterih drugih pesmi z latinsko prestavo smo jim morali s seboj dati, da bi jih mogli peti tudi v Rimu in na Poljskem.

Tako je naša pesem, ki smo z njo slavili Jezusa v Sv. Rešnjem Telesu, proslavila nas, da so naš mali narod veliki narodi s spoštovanjem občudovali.

Emil Hochreiter:

Moji spomini na p. Hugolina Sattnerja, posneti iz njegovih pisem.

Ob smrti našega nepozabnega p. Hugolina je izšel v »Cerkv. Glasbeniku« iz peresa gospoda urednika samega obširen članek, ki ni popisal samo njegovega življenja in stremljenja, temveč je tudi njegov pomen za slovensko oziroma jugoslovansko glasbo jedrnato pojasnil. Ne oziraje se na to razpravo me je gospod urednik — vedoč, da sem bil s preminulim mojstrom v tesnem prijateljskem stiku — naprosil, da napišem za širšo javnost moje spomine nanj. Vem, da p. Hugolin Sattner zasluži, da se v tem oziru moja malenkost oglasi in da poda sliko tega redkega moža s stališča prijatelja. A dolgo sem se obotavljal in pomišljal, bom li mogel tej urednikovi želji ustreči, — iz raznih razlogov — končno sem se odločil, iz p. Hugolinovih pisem name, ki jih je na stotine, one oddelke priobčiti, ki bodo javnost, v prvi vrsti njegove sobrate, sorodnike, prijatelje, znance in neštete častilce njegove muze zanimali. Naj čitatelji oprostite, če se pri teh pismih tudi moja osebnost in zasebne razmere včasih več kakor treba omenjajo; drugače bi kar ne bilo mogoče plemenite lastnosti Sattnerjevega značaja v pravi luči pokazati.

V prostorni kaseti hranim ta pisma; listi, ki so mi ljubi in dragi, listi, ki pripovedujejo čestokrat o lepih in nepozabnih dogodkih. Po smrti p. Hugolina v aprilu 1934 sem vsa pisma, ki segajo do leta 1891, prečital in to ne samo z zanimanjem, temveč tudi s hvaležnostjo do pisatelja. Pred mano leže s svilnatim vezilom opremljena in po letih lepo urejena; pisana so skoro vsa v nemškem jeziku, ker je hotel prijatelj s tem dopisovanjem tudi kaj koristnega zvezati: vajo v nemščini... Zato sem moral vsa objavljena mesta iz pisem posloveniti. Če tudi imajo pisma znak preteklosti na sebi, niso samo meni draga, marveč bodo pač tudi marsikaterega bralca prijetno dirnila in spomnila na ta ali oni dogodek v njegovem življenju.

V Novem mestu je bilo. Leta 1879 v jeseni v začetku šolskega pouka. Živo se spominjam, ko stopi mlad velik frančiškan v prvi razred ljudske šole in prične predavati verouk. Vsi smo bili pazljivi; le moj sosed ni poslušal kateheta, ampak je zijal na me — ne vem čemu? — in me motil. Dvignem roko in se pri katehetu pritožim, češ vedno gleda name in me moti. Katehet pa odvrne: »Kaj se jeziš, paglavec, še mačka škofa gleda!« To je bil moj prvi stik s prijateljem, ki je bil 20 let starejši od mene... Na gimnaziji sem bil prav dober sopranist in že radi tega p. Hugolinu zelo všeč; mnogokrat me je poklical v svojo celico in se z menoj pogovarjal (ne samo o glasbi). Ker sem imel že takrat reden pouk v klavirju, pozneje tudi na goslih, sva igrala Schubertove sonatine, godla Pleyelove duete in drugo. Takrat si je nabavil tudi krasni ameriški harmonij s pedalom; ves zamaknjen sem bil, ko je igral nanj... Veliko zanimanje v vseh slojih Novega mesta in okolice je vzbudilo leta 1880 izvajanje Müllerjevega »Božičnega oratorija« z živimi slikami, ki ga je p. Hugolin z dijaškim zborom naštudiral. Želi smo velikanski uspeh; morali smo oratorij dvakrat ponavljati; od blizu in daleč so hrumeli v mesto — takrat dolenske železnice ni bilo — na vozovih. Ravnatelj gimnazije je bil Fischer (Nemec), ki je Hugolinovo delovanje pospeševal, kolikor je mogel. Plod tega delovanja ni bil samo omenjeni oratorij, temveč redni dijaški koncerti (»glasbeno-deklamatorične akademije«). Peli smo tudi različne zборе že iz njegovega peresa: »Pozimi iz šole«, »O nevihti«, »Na planine«, »Njega ni« itd. Pri nekem takem koncertu leta 1885 sem pel Gregorčičevo »Jeftejevo prisego« kot samospjev in žel mnogo priznanja; p. Hugolin me je spremljal. Še zdaj se čudim, da je v to dovolil, da sem smel s tem skladbenim poskusom v javnost. Le-ta moj spev je bil nagib, da se je p. Hugolin kmalu potem lotil te Gregorčičeve pesnitve in ustvaril ono nesmrtno kantato, ki je znana po vsej Jugoslaviji... Njegov pevski pouk me je močno zanimal. Vežbal nas je večkrat na teden; posebno je pazil na to, da nismo detonirali in da so se dinamična znamenja uvaževala; fermato na koncu zborov je držal dolgo in zahteval, da se neha v pp. Dogodilo se je tudi, da mi je dal pri vajah taktirko v roko, sam pa šel v zadnji kotiček dvorane in pazljivo poslušal, kako done nekatera zborova mesta... Prišedši v višjo gimnazijo, sem ga že tuintam nadomestoval pri dijaških mašah deloma kot pevovodja, deloma kot organist. Kako sem bil ponosen, če sem smel take posle opravljati. Tako sem imel priliko že v mladih letih se resno baviti z glasbo; zahvaliti se moram le p. Hugolinu za ta polet in razvoj. Ko je odpotoval leta 1890 v svoj novi delokrog v Ljubljano, me je že izvežbal v taki meri, da sem vodil samostojno zbor in dijaški orkester, ki sem ga bil kot osmošolec ustanovil in ž njim par koncertov priredil.

Prvo prijateljsko pismo sem dobil od p. Hugolina 17. 8. 1891: »Oprostite, da Vam na Vaše prijazno pismo od 13. 7. šele danes odgovarjam. Lahko rečem, da je pri meni nulla dies sine linea; vsak dan donese kaj novega in tako človek odlaša korespondenco, dokler se da in sme. — Jako so me zanimala Vaše črtice o delovanju v Novem mestu.¹ Pridni ste bili, le škoda, da boste odslej odtegnjeni

¹ Pisal sem mu o ustanovitvi dijaškega orkestra in o tozadevnih prireditvah.

cerkveni glasbi in da ne boste — kot visokošolec na Dunaju — več mogli delovati v domači deželi, ki zelo potrebuje nadarjenih in požrtvovalnih mož... Kaj bo sedaj z glasbo v Novem mestu, ne vem. P. Angelik gotovo ne pride tja; da ne bo tako, kakor je bilo včasih, rad verjamem, neobhodno potrebno pa tudi ni. Po drugih gimnazijah še tako ni... 21. 8. se prične v Gradcu zborovanje nemškega Cecilijinega društva; upam, da pridem tudi jaz tja... Ravno kar sem dobil čisto nov klavir za 800 fl. od tvrdke Friedrich Ehrbar na Dunaju; zelo sem ga vesel; saj sem bil celo leto brez njega.²

15. 4. 1893. Bral sem v »Slovencu« Vaš izvrsten dopis o umrlem prof. Josipu Böhm³, ki mi je pisan iz srca. Hvala Vam! — Ta članek me je spomnil dolžnosti, ki jo imam do Vas... Ne mislite, da sem Vas pozabil, često mislim na Vas, a posli so različni in obilni. Letos so mi naložili še gvardijanat v tem velikem samostanu in to odriva druge srčne zadeve. Dvomil sem tudi, ste li še v Kalksburgu. Pišite mi o priliki o Vašem življenju in delovanju... Jaz sem letos s p. Angelikom izdal mašne pesmi; to je edino večje literarno delo, če izvzamem malenkosti, ki jih spišem tuintam... Naš zbor se drži. 25. 3. smo celo spravili na kor Palestrinovo šesteroglasno »Missa Papae Marcelli«. Vsega ne dosežem, kar bi rad, a veselje imam še vedno. V Ljubljani gre po vseh cerkvah še precej v redu, na deželi se pa le prav malo pomaknemo naprej...«

Meseca junija 1896 me je prijatelj obiskal v družbi tovarnarja Pollaka, ki je imel sina v Kalksburgskem zavodu; v avgustu tega leta sem prvič romal v Lurd...

7. 9. 1896. »Vaše vrstice iz Lyona so me zelo razveselile. Mislite še vedno name, za kar sem Vam iz srca hvaležen. V »Vaterland«-u berem o Vašem romanju in o Vašem improviziranem zboru, s katerim ste želi v Lyonski katedrali »Fourviere« lepe uspehe. Videli boste še nadalje veliko lepega, kar Vam bo v srce seglo, kar Vam bo ostalo neizbrisljivo... Celo potovanje pa naj Vas navdušuje za katoliško stvar.«

21. 11. 1896: »Nehvaležen sem, ker Vam na toliko ljubeznivih spominov z Vašega potovanja odgovarjam šele danes... Čital sem z velikim zanimanjem poročila v »Vaterland«-u, kjer se je večkrat pohvalno imenovala meni draga Vaša oseba... Imam silo posla s popravljanjem cerkve; stvar me je tako prevzela, da še zdaj čutim težo skrbi... Veliki oltar smo prestavili na zadnjo steno, preslikali smo cerkveno ladjo od vrha do tal in tudi v presbiteriju naredili glavno sliko na oboku... Iz tega lahko sprevidite, da mi ne preostaja časa, ker sem vso stavbo vodil večinoma sam. Bogu bodi čast in hvala za vse, a še enkrat bi si ne želel takih skrbi.⁴ Z uradom imam vedno dosti posla; pomislite, eno samo zadnjih nedelj je bilo 23 oklicev...

Rad se še spominjam prijetnih ur, ki sem jih doživel v Vaši bližini v Kalksburgu. Z g. Pollakom včasih obujava one dogodke... Hubad je na Dunaju, ali pridete kaj skupaj?»

21. 5. 1897: »Iz Vašega zadnjega pisma povzemam, da se resno pripravljate na izpite in to je najpametnejše, kar morete storiti. Od nekdaj je bilo moje načelo »Od glasbe ne išči kruha« in pri tem ostanem. Po opravljenih izpitih Vam je svet odprt... Poorglam le včasih, kadar pridiguje p. Angelik ali pa če ga ni doma; petje v semenišču pa še poučujem. Na skladanje ne mislim, ker manjka čilega duha. Župna pisarna ga potlači do cela, da ni zmožen idealnega vzleta; brez tega pa zlagati ni mogoče... Po veliki noči smo zopet poodrali prezbitarij naše cerkve in akad. slikar I. Kleinert z Dunaja slika z vso navdušenostjo. Bog mi daj dočakati dovršitev cerkvenih del in pa poplačati dolgove. Samostan je jako prostoren; njegov kras je knjižnica, ki ji ni kmalu enake.«

² Ta klavir je uporabljal mojster do svoje smrti.

³ Böhm je bil odličen cerkveni glasbenik na Dunaju, dirigent in tudi moj učitelj.

⁴ In vendar je par let pozneje sezidal cerkev v Šiški.

12. 8. 1897: »Letos še nisem bil na počitnicah, pač pa jo večkrat mahnem na Gorenjsko za en dan ali popoldan. Včeraj sem naredil najlepšo partijo skozi »Vintgar« ... Glavne skrbi v cerkvi so zdaj pri kraju, pač pa manjka še mnogo podrobnosti, a ni denarja; torej vsako leto malo naprej, v kolikor bo dohajalo prispevkov.«

21. 1. 1899: »V Ljubljani je veliko novega. Pridite doli in si oglejte, kaka je Ljubljana rediviva ... Hubad je zopet tu in je dva umetna koncerta priredil. Je mojster v poučevanju petja in v izobraževanju pevskih zborov. Pri zadnjem koncertu je izvajal dvoje srbskih zborov, ki sta poslušalce kar elektrizirala ... Dvořakov »Te Deum« mi pa ni posebno všeč. Je lepa, deloma veličastna skladba, a v zvezi z liturgičnim besedilom mi ne ugaja. V slovenskem gledališču so te dni vprizorili Wagnerjevo opero »Lohengrin«. Kaj ne, Slovenci smo drzni? Ne da se tajiti, da se glasba v Ljubljani prav temeljito kultivira ... In jaz? Sem povera bestia, vsako leto več dela, star sem postal itd. Kakor Bog hoče ...«

1903: »Silno ste me razveselili z Vašimi skladbami⁶ in vzrok, da Vas zanje zahvalim še le danes, je ta, ker sem jih hotel preje popolnoma predelati. Evo Vam mojo oceno: Kakor v vsaki zbirki, tako je tudi tu. Zbrane so razne pesmi, krasne, lepe, a je tudi par bolj navadnih, zloženih, v katerih duh ni bil razpoložen ... Ko jih slišim, sem prepričan, da jih še nisem slišal, t. j. so lastna pota, ne pa prehojena⁷ ... V Vašem ljubeznivem pismu daste tudi meni nekoliko zaslug; zdi se mi, kot da se učenjak spominja »šolmoštra«, ki ga je učil abecedo. Seveda brez te ne bi bil dosegel učenosti. Vendar ... Da smo imeli v Novem mestu več pripomočkov, lahko bi bilo šlo še dalje; a saj veste, s kakimi skromnimi sredstvi smo se borili ... Koncertni vodja Hubad je žalibog obolel. Že meseca avgusta so ga poslali v Rogatec radi nevrastenije in ledvic, potem je šel v Crikvenico na morje in je zdaj tam; te dni je došlo obupno pismo, da leži in da mu ni nič dobro. Stokrat bi bilo škoda za moža! Upam sicer, da se povrne v svoj delokrog, a nekdanje čilosti ne bo več.⁷ Midva sva si jako dobra. Glasbena Matica ga ne dobi več Hubada, če ta obnemore. Tako je na svetu ...«

Kako se je prijatelj potegnil za-me, da pridem v njegovo bližino, se razvidi iz sledečega pisma.

4. 2. 1909: »Včeraj sem bil pri deželnem predsedniku Schwarzu. Rekel sem mu, da imam pri namestništvu na Dunaju bivšega učenca in dobrega prijatelja, ki na Dunaju more le počasi avanzirati in ki bi bil zelo vesel, če bi bil prestavljen na Kranjsko. On: torej naj ga kam vtaknem! Kaj poreče »Ljudska stranka«, če vzamemo zopet koga z Dunaja. Jaz: Pardon g. predsednik, H. je vseskozi naš rojak-Slovenec, četudi je rojen na Madjarskem. Študiral in maturiral je v Novem mestu, pravne študije dokončal na Dunaju in tam pri namestništvu nastopil državno službo. On: No, to je kaj drugega; potem ni pričakovati nobenih ovir. Jaz: H. je tudi mož s finimi manirami in dober katoličan; veselilo Vas bo, ako ga morem svoj čas predstaviti. On: Takih mož potrebujemo pri vladi. Jaz: G. predsednik, morete v Kalksburgu povprašati, tam je bil H. celo vrsto let glasbeni vodja. On: Ni treba, zaupam Vam. Jaz: Prosim, če je kaka možnost v bližini, mislite na H. On: Bom govoril s dvornim svetnikom Chorinskyjem in Vas potem osebno obvestil; saj bom imel tedaj priliko, da Vas zopet enkrat obiščem. — Torej, dragi mi prijatelj, uvažuj to, da boš moral na Kranjsko odriniti; vežbaj se v slovenščini, da jezika ne pozabiš ...« Ni prišlo do tega, ker se moja žena, nevesča slovenskega jezika, ni mogla sprijazniti s tem načrtom. Tudi dejstvo, da bi moral kot okrajni komisar na z a d n j e enako mesto v Ljubljani, sem upošteval ... Tako se je ta naklep, ki ga je p. Hugolin tako dobro osnoval, žalibog razbil.

⁵ Dva zvezka tiskanih nemških moških zborov.

⁶ Sledé natančni podatki.

⁷ Kar se na srečo ni uresničilo.

10. 2. 1909: »Ne bojte se, da je instrumentacija moje nove »Missa seraphica« preveč posvetna. Gollerjevo Loreto-mašo, ki jo je neki kapelnik instrumentiral, smo že trikrat izvajali; sliši se prav dobro. Tak uspeh upam imeti s svojo mašo. Zdaj študiram s svojim zborom Palestrinovo »Missa brevis«. To delo je izvrstna šola za pevce in pevke.«

23. 2. 1909: »Hvala Bogu, cerkvena sezona je pri kraju in počitek mi dobro dé; v par dneh grem v Grado in potem na Gorenjsko. Prosil sem Vas zadnjič, da bi instrumentirali mojo »Jeftejevo prisegoc«. Ni treba, je že preskrbljeno. Duha dam sam, delo pa naj izvrši pod mojim navodilom mlajša moč. Kako bi me razveselilo, če bi prišli k javni izvedbi!... A. Foerster gre 1. 7. v pokoj; g. Stanko Premrl pride na njegovo mesto. Foerster dobi od stolnice 600 K, od vlade 800 K penzije; je jako zadovoljen. Nedavno sem kolavdiral nove orgle v Sv. Križu pri Kostanjevici; so lepo delo bratov M. iz Feldkirchna.«

29. 4. 1911: »Moj oratorij »Assumptio« je — dokončan. Pilil bom delo še precej časa, potem ga pa začel instrumentirati. Nekatero oddelke sem g. Hubadu preigral; invencija in gladki tok dela sta ga presenetila. Za moj del sem najbolj zadovoljen s samospevi, dasi so menda tudi zbori uspeli. Tekom poletja Vam bom poslal klavirski izvleček, da si boste predočili moje največje delo. Če se bo prvič izvajalo, morate biti navzoči... Majnik je pred durmi; pri šmarnicah bomo zopet Vaše lepe Marijine peli. Na odmor pa pojdem najbrže na morje: v Dalmacijo ali na otok Krk...«

Pred proizvajanjem oratorija »Assumptio« mi piše prijatelj:

4. 3. 1912: »Vrnivši se v soboto večer iz Gorice - Trst, kjer sem obiskal nadškofa dr. Sedeja, najdem na mizi že povabila k oratoriju. Obenem eno tudi Vam pošiljam in pričakujem, da Vas morem prihodnji teden tukaj pozdraviti. Oratorij pridno študirajo. Prvemu izvajanju bo prisostvovalo najbrž 5 škofov: dr. Sedej (Gorica), dr. Bauer (Zagreb), dr. Karlin (Trst), dr. Jeglič in Stariha. Seveda tudi vsi načelniki uradov. Listek za Vas je že pri meni; dvorana že razprodana. Sem popolnoma miren in pasiven: Omnia ad majorem Dei gloriam —« Prisostvoval sem premijeri, doživel kratka pa lepa dva dneva v ljubljanskem samostanu; klavirski izvleček oratorija sem v več izvodih glasbenim prvakom na Dunaju izročil.

2. 4. 1912: »Osramočen sem vpričo tega, če pomislim, kako se potegujete za moje skromno delo; to more le pravo prijateljstva. Prepričani bodite, da ga prav visoko čislam... Prof. Goller mi je pisal zelo ljubeznivo pismo, polno priznanja za moj oratorij in naznanil svoj poset. Potrudil se bom, da bo njegovo bivanje v Lj. kar najprijetneje... V nedeljo mi je poslala Gl. Matica 2200 K; s to vsoto je vse poravnano. Dohodki so bili 12.000 K, stroški pa 6800 K. Če gospodje ne bi bili tako »nobel«, bi lahko 3000 K in več zavodu naklonili; tako jim bo komaj 2000 K ostalo. Vsakega so odlično honorirali, ker stoje na stališču, da ne koncertirajo za dobiček. Nedavno je bil dr. Funtek pri meni in naprosil slovensko besedilo; hoče ga prevesti v nemščino in sicer pravilno v muzikalničnem oziru... Pričakujem Vaše jako čislane opazke in migljaje na klavirskem izvlečku. Bom vse upošteval, posebno če pride do nemške izdaje... Da pričakujete od mene, da bi oratorij na Dunaju dirigiral, mi ni simpatično. Preveč sem bojazljiv, da bi stopil vpričo glasbenega sveta na dirigentni pult; tudi bi močno škodovalo mojim živcem in slednjič bi ne mogel dve uri na nogah stati. Iz tega ne bo nič... Vaša ocena v »Reichspost« je res plemenita in stvari primerna, opozarja tudi na nedostatke, je pa vendar tako lepa in fina, da Vas občudujem. Prav lepa hvala! — To je prav, da imate toliko veselja do skladanja. Če nas je več, tem bolje! Saj nastane potem med nami vrlo tekmovanje.«

9. 4. 1912: »V zadevi Vaše opere »Povratek« (»Heimfahrt«) sem govoril z intendantom I. Govekarjem (njegov odgovor je priložen). Ako kapelnik Talich še tu ostane, se bo menda izjavil, ako je primerna za naš oder... Veliki teden

je srečno potekel; na velikonočno nedeljo smo peli Mittererjevo mašo v čast presv. Srca Jezusovega. Krasna kompozicija je Greithov ofertorij »Terra tremuit«. V ponedeljek je bilo 5 gospodov Gl. Matice pri nas pri kosilu; popoldne smo se vsi skupno peljali v Št. Vid... G. Hubad je bil 2 dni v Opatiji, kjer se je pogajal zaradi izvajanja oratorija.«

10. 5. 1912: »Komaj sem se malo oddahnil, pride odlikovanje (dobil je viteški križec Franc-Josipovega reda) in ž njim nova zmešnjava. Čestitk nebroj. Povero io! Klavirski izvleček z opombami sem dobil, jih bom preštudiral in po možnosti vpošteval. Sedaj imam dosti dela za šmarnice, sv. Rešnje Telo in osmino; sem že zelo utrujen... Če pridem nazaj s počitnic, bom nadaljeval »Oljko«. Prav nič nisem hud, če na Dunaju pravijo, da komponiram v Haydnovi smeri, nasprotno, čutim se čislane. Ne znam in ne maram skladati, kakor moderni; moj narod bi me ne razumel. Tako so me pa razumeli, kakor ste se sami prepričali.* Če me kje drugod cenijo, ali ne, to ni moja stvar. Morda pride čas, da se bo smisel za moderno glasbo pri nas bolj razvil; takrat bodo že moške vsi, ki bodo temu okusu ustregli, jaz pa sem otrok moje dōbe. Ne trudite se torej, da se delo na Dunaju izvaja. Pisal sem Vam že enkrat, da rajši vidim, da se ne uresniči, kakor pa da bi v muzikalnem mestu Dunaju propal.«

Poleti (1912) je bil p. Hugolin na Dunaju in mene in mojo obitelj obiskal. Tudi svoje sorodnike v Mödlingu pri Dunaju je posetil. Nato mi piše:

23. 9. 1912: »Poln najboljših vtiskov sem se vrnil v Lj. Hvala Vam in »Bog plačaj«! Bil sem že pri g. Hubadu in mu pravil o Vaših delih, ki ste jih mi naznanili. Vesel je bil te novice in željno pričakuje Vašo skladbo. Vaša opera je že v listih naznanjena; najbrž pride do vprizoritve baje proti koncu sezone... Na moje posredovanje se lahko vedno zanesete. Danes sem pričel nadaljevati »Oljko«, pa tudi z odgovorom na Lajovičevo kritiko... Kje so lepi dunajski dnevi? Če Bog da, pridem drugo leto spet gori.«

4. 11. 1912: »Prvi del »Oljke« je dogotovljen, tudi instrumentacijo sem že skiciral. Zdaj Vas pa prosim, preglejte skladbo temeljito in mi naznanite, kaj in kje naj preuredim (posebno gledé instrumentacije). Upam, da boste pri tem delu tako čutili, kakor jaz... ni treba hiteti... Na koru sem zdaj sam, ker nimam organista; pevsko osebje je dokaj novo, moram ž njim vaditi posamezno. Hvala Bogu, da morem. Hubad je z delom preobložen, zato je ž njim težko razpravljati. Rekel je, da je opero pregledal in da ni našel posebnih težkoč; dal jo bo sedaj kapelniku v pregled. Na tem stališču smo danes.«

(Dalje prihodnjič.)

Fran Ferjančič:

Spominčica na grob Novomeščanke, glasbenice in skladateljice s. Alakok Ekel.

(Ob prvi obletnici njene smrti.)

20. aprila tega leta je minulo ravno eno leto, odkar je v nemškem Gradcu v Avstriji zaspala v Gospodu častita sestra Alakok Ekel iz kongregacije sester — križaric. Udejstvovala se je tudi kot glasbenica in skladateljica. Ker je nekaj njenih cerkvenih skladb izšlo tudi v slovenskem jeziku in jo tako vsaj nekoliko poznajo tudi naši organisti in cerkveni pevci, je prav, da ji s temi vrsticami postavimo skromen spomenik tudi v našem »Cerkvenem Glasbeniku«.

* O priliki proizvajanja oratorija »Assumptio«.

* Nikdar ni več prišel semkaj.

Zagledala je luč sveta dne 15. novembra 1867 v našem dolenskem Novem mestu na takratni hišni številki 45. V krstni knjigi ima tri imena: Celestina, Terezija, Ivana. Klicali so jo s prvim imenom »Celestina«. Krstil jo je tedanji novomeški kanonik in poznejši prošt Simon Wilfan. Oče ji je bil Jožef Ekel, tedanji c. kr. okrajni glavar in vladni svetnik v Novem mestu. Mati pa ji je bila Celestina, rojena pl. Stransky, doma iz Postojne; njen oče je bil polkovnik. Njun zakon je bil bogato oblagodarjen: imela sta enajst otrok. Od teh pa živita sedaj samo še dve hčerki: Gizela in Ida. Gizela se je posvetila učiteljskemu stanu in je službovala 11 let v Toplicah, 5 let na Gornjih Sušicah in 25 let v Novem mestu na dekliški osnovni šoli, na kar je stopila v zasluženi pokoj. Ida pa se je izšolala v otroško vrtinarico ter je službovala kot vzgojiteljica po zasebnih hišah.

Posebna ljubljenska očetova je bila hčerka Celestina, poznejša sestra Alalok, ki se je tudi najprvo izobrazila za otroško vrtinarico. Bila je vedno veselega značaja in kamor je prišla, je s svojo nedolžno šaljivostjo vse razvedrila, da so jo povsod radi imeli. Šolo je obiskovala v Novem mestu. Ker pa je bila takrat v mestu samo enorazrednica, se je učila večinoma privatno.

Glasbe se je učila najprej v domači hiši, kjer so imeli klavir. Posebna glasbena učiteljica jo je hodila na dom poučevati v igri na klavir. Tudi Celestinina starejša sestra Olga je takrat že izborno igrala klavir. Kot novomeščan je bil velik prijatelj Ekelove rodbine tudi pokojni p. Hugolin Sattner. Zahajal je v Ekelovo hišo skoro vsak teden. Brezdvomno je tudi on veliko vplival na glasbeni razvoj v Ekelovi rodbini. Z vrlo pianistinjo Olgo je pogostoma igral klavir čveteroročno. Celestina pa je takrat tudi naglo napredovala v klavirski igri.

Olga se je pozneje poročila s tedanjim polkovnikom in poznejšim generalom Franciškom Arztl, ki še sedaj živi upokojen na Dunaju v starosti 84 let. Olga pa je umrla 22. oktobra 1922 na Dunaju.

Oče Jožef Ekel je bil velik prijatelj in podpornik novomeških dijakov. Ko je obhajal 40 letni jubilej svojega službovanja, mu je p. Hugolin Sattner s svojim vrlo izvežbanim dijaškim zborom priredil prav dobro uspelo podoknico. Zapeli so poleg drugih skladb tudi pesem »Pobratimija«, v kateri so zlasti poudarjali pomenljive besede »da srce zvesto kakor zdaj, ostalo bode vekomaj«.

Priljubljeni glavar Ekel je služboval v Novem mestu 27 let, nato je bil leta 1889. upokojen in se je iz Novega mesta preselil v Ljubljano. Zasluženega pokoja pa ni dolgo užival, ker je umrl že 23. januarja 1892.

Mimogrede omenjam, da se je tudi njegov sin Karel posvetil pravnemu študiju in je bil glavar v Ljubljani, Kočevju in Novem mestu. Upokojen je umrl v Ljubljani dne 7. februarja 1931.

Po smrti nad vse ljubljenege očeta hčerke Celestine ni več veselilo življenje med svetom in je sklenila posvetiti se samostanskemu življenju. V Brucku ob Muri je vstopila v kongregacijo sester-križaric in je dobila ime Alalok. Tu se je nadalje učila glasbe. Od tam so jo poslali v Trst

in v Aussee na Nižjeavstrijskem, kjer se je spopolnjevala v glasbi, a je obenem tudi že druge učila glasbo. Naposled je prišla v Gradec, kjer je v samostanu sester-križaric ostala do smrti. Tu je poučevala v glasbi samostanske učenke, a tudi iz mesta so se hodile k njej učiti. Službo organistinje je opravljala v samostanski cerkvi in v zavodu sv. Karola Boro-mejskega. Večkrat pa je orglala tudi v drugih cerkvah. Iz Gradca jo je samostanska prednica poslala tudi na Dunaj, da je na ondotnem konservatoriju napravila izpit iz glasbe. Ker je znala prav dobro slovenski jezik, je učila tudi slovenščino kandidatkinje iz slovenskih krajev in druge.

Kot skladateljica je izdala leta 1925 v založbi graške »Styrije« svojih prvih 12 cerkvenih pesmic: 10 blagoslovnih in 2 na čast Jezusovemu Srcu. Zvezek nosi nadpis: »Lasset uns anbeten!« To delo je izšlo leta 1927 tudi v slovenskem jeziku (»Pridite molimo!«) in sicer v založbi Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani, vendar s to razliko, da so te pesmice v nemškem jeziku prirejene za ženski, v slovenskem jeziku pa za mešani zbor.

V slovenskem jeziku je izšel 1931 v istem založništvu še drugi zvezek njenih skladb z nadpisom: »Šopek 10 cerkvenih pesmi za mešani zbor.«

Pri izdaji obeh teh zvezkov je posredoval rajni p. Hugolin kot star in zvest prijatelj Ekelovih. Isti je tudi priporočil te skladbe v »Slovencu«.

V Cerkvem Glasbeniku (1927 str. 157) je o prvem zvezku napisal msgr. Premrl jako ostro oceno. Vendar zdi se, da je ost te kritike še prav posebno obrnjena proti slovenskemu založnistvu tujih skladb, ki po vrednosti ne dosegajo domačih.

Precej milejšo oceno o teh skladbah je napisal tudi v Cerkvem Glasbeniku (1931 str. 124) naš dobro znani skladatelj Josip Klemenčič. Sicer tudi on ne hvali vsega vprek, vendar pa priznava, da so nekatere njene skladbe »prav karakteristično invencijozne«, da »ima srečne, prijetne domisleke«, in izraža nado, da se bo skladateljica »verjetno lepo umetniško razvila«.

S slovenskim besedilom sta izšla samo ta dva zvezka. Z nemškim besedilom pa je izdala rajna s. Alakok še več drugih skladb. Tako je v založbi Feuchtinger in Gleichauf v Regensburgu izšlo pet njenih skladb za ženski zbor s spremljevanjem orgel ali harmonija, in sicer je vsaka skladba zase v ličnem, priročnem zvezku z naravnost krasnim tiskom, kakršnega bi pri nas zaman iskal. Nadpisi teh zvezkov so: »Ave Christus, König aller Ehren« (»Pozdravljen, Kristus, Kralj vseh časti«), »Die heilige Nacht« (»Sveta noč«), »Auferstehungslied« (»Pesem vstajenja«), »Osterlied« (»Velikonočna pesem«), »Osterglocken« (»Velikonočni zvonovi«). Založnik ima v rokopisu še več njenih skladb, ki se bodo polagoma natisnile. V rokopisu je tudi »Grablied für eine Braut Christi« (»Nagrobница za nevesto Kristusovo«) za triglasni ženski zbor s spremljevanjem.

Tako vidimo, da je s. Alakok tudi kot skladateljica razvila živahno delavnost. Delala je pa na glasbenem polju prav do svoje smrti. Kake bolezni pred smrtjo ni imela. Bog jo je v noči med velikim petkom in veliko soboto, 20. aprila 1935, nenadoma odpoklical v večnost, zadela jo

je srčna kap. Prejšnji dan, na véliki petek, je še celih pet četrt ure nepretrgoma molila pred sv. Rešnjim Telesom in zvečer je še pela pri križevem potu. Naslednji dan, na véliko soboto, pa so jo našli mrtvo v postelji. Bila je na večnost dobro pripravljena. Umrla je v 67. letu svojega življenja in v 39. letu samostánskih obljub.

Za bogvedi kako tujko je tudi mi ne moremo in ne smemo smatrati, ker je bila naša dolénjska rojakinja in ker je vedno ljubila in tudi druge učila naš mili slovenski jezik. Ako je živela in delovala večinoma med Nemci, nič ne de, saj je tudi pesnik in pisatelj Stritar živel in deloval večidel med dunajskimi Nemci, pa ga vendar prištevamo najzaslužnejšim našim možem!

Zaslug za cerkveno glasbo se tudi nji ne manjka, zato jo ohranimo v trajnem in častnem spominu in skušajmo jo posnemati v njeni ljubezni in delavnosti za cerkveno glasbo.

Ganljivo je bilo, ko so se pri njenem pogrebu kandidatkinje in pevke v samostánski cerkvi poslavljale od ljubljene organistinje in pevovodkinje z njeno lastno nagrobnico. V marsikaterem očesu so takrat zablestele solze. Toda nagrobnica se konča z zaupnim »Auf Wiedersehen!« (»Na svidenje!«) In to »na svidenje« nas mora navdajati s tolažbo in pogumom, da krepko nadaljujemo pot, ki pelje skozi to solzno dolino k veselemu svidenju nad zvezdami.

Stanko Premrl:

Slovenska klavirska literatura.

Slovenska klavirska literatura je v primeri z orgelsko izdatno obsežnejša. Precej je je izšlo v samostojnih izdajah; dosti se je je nabralo v raznih glasbenih listih, v prvi vrsti v Glasbeni Zori, Novih akordih in Novi Muziki. Mnogo se je nahaja pa tudi še v rokopisih. V teh treh razvrstitvah jo hočem podati, in sicer po abecednem redu skladateljev.

I. Samostojno izišle slovenske klavirske skladbe.¹

Adamič Emil: *Tri skladbe za klavir: Humoreska, Nokturno in Barkarola*. Izdala in založila Glasbena Matica v Ljubljani l. 1909.

Belar Leopold: *Paulinen-Polka*. Samozaložba. Tiskal Klein in Kovač v Ljublj. *Concordia-Polka*. Založil J. Giontini. Tiskal Eger v Ljubljani.

Marien-Polka. 1868. Tiskal Eger v Ljubljani.

Blažke Franc²: *Ljubice*. Četvorka po slovenskih napevih. Poklonjena gospe Josipini Terpincovi. Ljubljana 1860. Blasnik.

Breznik Jos. Fr.: *Primorski odmevi*. Fantazija. op. 9.

Na gorski planoti. op. 13.

Serenada. op. 14. Vse tri skladbe je založil Kleinmayer & Bamberg v Ljubljani.

Carli Srečko: *Slavjanka*. Mazurka. Dunaj 1878.

Čerin dr. Josip: *Miljenci*. Slovenske pesmi za koncert (klavirski izvleček).³ Samozaložba.

¹ S podatki o tej naši klavirski literaturi mi je prijazno postregel arhivar Glasbene Matice v Ljubljani g. Slavko Koželj in mi dal na razpolago matično kartoteko. Za ljubeznivo uslugo se mu prav iskreno zahvaljujem.

² Blažke Franc je bil kapelnik c. kr. 52. rednega pešpolka nadvojvode Franca Karla.

³ Prireditve za orkester na lok in na pihala in za salonski orkester v prepisu.

Iz vrela ljubavi. Suita veselih in otožnih dekliških pesmi. Samozaložba.
Solnčni dnevi. Pesmi za dobro voljo. Samozaložba.
Škerjanček, poj! Koračnica po narodni pesmi.
Rasti rožmarin. Koncertna koračnica po narodni pesmi.
Delaj, dekle, pušelj. Koračnica.
Naša vojska. Koračnica.
Slovenski fantje. Koračnica.
Sokolska moč. Jubilejna koračnica. Poklonjena ljubljanskemu Sokolu k 70 letnici. Samozaložba.

- Fajgelj Danilo: *Transkripcija narodne pesmi »Luna sije«*. Poklonjena gđc. Mariji Winklerjevi. Izdala Gl. Matica v Ljubljani. Natisnil Blasnik 1881.
- Foerster Anton: *Po jezeru bliz' Triglava.* Koncertna ilustracija slovenske narodne pesmi. Glasbena Matica 1874.
- Zagorska.* Lahka koncertna fantazija na slovensko narodno pesem. Op. 51. Glasbena Matica v Ljubljani. Tiskal Eberle, Dunaj 1892.
- Kranjska slavnostna koračnica.* Povodom tristoletnice zmage pri Sisku. Poklonjena domačemu c. in kr. pešpolku F. Z. M. baron Kuhn. Op. 53. Založila Kleinmayer & Bamberg 1893.
- Slovanska sonata.* Op. 133. Pet stavkov na slovensko, češko, poljsko, hrvatsko in srbsko pesem. Edition Slave. Št. 318. 1922.
- Gerbič Fran: *Slovanske himne.* Založil Schwentner v Ljubljani 1907. Tiskal Eberle na Dunaju.
- Album slovenskih napevov.* Natisnila Jos. Eberle in drug, Dunaj. (3 zv.)
- Grossman Gustav: *Slave Marš.* Poklonjen g. Alojziju Sindiču, zdravniku tržaškega narodnega bataljona itd. Trst 1864.
- Guettler Karol:⁵ *Serežan-kadrilja.* Po napevih iz enako se glaseče operete J. M. Koecka. Ljubljana. Eger. 1870.
- Gröbming Adolf: *Dekle, zakaj s' tak' žalostno.* Tango po narodnih motivih. Založila Minka Gröbming. Ljubljana 1936.
- Gregorc Janko: *Oj ta soldaški boben.* Koračnica št. 20. Natisnil Čemažar in drug. Ljubljana.
- Rasti, rasti rožmarin.* Koračnica št. 21. Natisnil Čemažar in drug. Ljubljana.
- Erika.* Tango.
- Abiturijentska koračnica.* Kot maturant strojne srednje šole v Ljubljani poklonil skladatelj ravnatelju g. Jožefu Reiserju ob 10 letnici Tehnične srednje šole v Ljubljani za Vidovdan 1927. Natisnila Učiteljska tiskarna v Ljubljani.
- Saj si sama kriva.* Valček iz operete »Erika«. Broj CZ — JA. Založila Centralna zadruga Jugoslov. avtorjev v Zagrebu. Copyright 1936.
- Grbec Ivan: *Sonatina.* Zagreb 1933. Samozaložba.
- Hoffmeister Karol: *Bledi spevi:* 1. Romanca, 2. Serenada, 3. Valček, 4. Listek v album, 5. Večerna pesem, 6. Capriccio, 7. V jeseni, 8. Rokoko. Glasbena Matica v Ljubljani. 1898.
- Scherzo, Intermezzo in Valček.* Op. 6. Glasbena Matica v Ljubljani. 1895. Natisnila Eberle in drug na Dunaju.
- Podoknica iz Teharskih plemičev.* Transkripcija. Poklonjena g. dr. Benjaminu Ipavcu. Založila L. Schwentnerjeva knjigarna v Brežicah. Natisnil J. Eberle na Dunaju. 1893.
- Trije jahači.* Melodram. Založil Schwentner.
- Rapsodija za slovenske narodne pesmi.* Op. 4. Gl. Matica v Ljubljani. Eberle, Dunaj 1892.

⁴ Grosman je bil začasni učitelj v Opu pri Trstu.

⁵ Guettler je bil kapelnik ljubljanske čitalniške godbe.

- Hudovernik Ljudevit:⁶ *Brilantna polka*. Poklonjena g. dr. J. Bleiweissu ob 70 letnici. Op. 1. V Ljubljani založil skladatelj. Tiskal Blasnik 1872.
- Ipavec dr. Benjamin: *Heitere Prognosen. Polka française*. Natisnila Engelmann & Mühlberg v Leipzigu.
- Kadrilja po jugoslovanskih napevih*. Op. 6. — Celje. Založil Georg Tarman. 1863.
- Spominčice*. Valček. Engelmann & Mühlberg. Leipzig.
- Koncertna kadrilja*. Op. 15. Glasbena Matica v Ljubljani 1880.
- Muzikalni list*. Engelmann & Mühlberg. Leipzig.
- Julien-Quadrille*. Graz.
- Toast-Quadrille*. Graz.
- Bella dona*. Polka tremblante. Graz.
- Annen-Quadrille*. Graz.
- Slavljanika*. Mazurka. Glasbena Matica v Ljubljani.
- Ipavec Josip: *Možitek*. Enodejanska pantomina. Schwentner.
- Jakl Anton: *Pozdrav z Dolenjske*. Koračnica. Op. 30. Edition Slave, Dunaj. 1822. Natisnil C. G. Röder. Leipzig.
- Našim rojakom*. Koračnica. Op. 31. Natisnil C. G. Röder. Leipzig.
- Pozdrav z Bleda*. Koračnica. Op. 28. Natisnil C. G. Röder. Leipzig.
- Potovanje po Sloveniji*. Veliki narodni potpuri. Op. 35. Natisnil C. G. Röder. Leipzig.
- Fantje marširajo s Kranjske dežele*. Op. 43. Natisnil C. G. Röder. Leipzig.
- Viktorija*. Gavota. Op. 51. Natisnil C. G. Röder. Leipzig.
- Regiment po cesti gre*. Op. 39. Natisnil C. G. Röder. Leipzig.
- V kresni noči*. Valse intermezzo. Op. 50. Natisnil C. G. Röder. Leipzig.
- Straža ob zastavi*. Koračnica. Op. 32. Založil Rih. Drischel. Tiskal Röder v Leipzigu.
- Veselo in munter*. Koračnica. Op. 34. Založil Rih. Drischel. Tiskal Röder v Leipzigu.
- Danes se nam dobro godi*. Koračnica. Op. 33. Založil Rih. Drischel. Tiskal Röder v Leipzigu.
- Peš po cesti*. Koračnica. Op. 25. Založil Rih. Drischel. Tiskal Röder v Leipzigu.
- Brez vojakov ni življenja*. Koračnica. Op. 26. Založil Rih. Drischel. Tiskal Röder v Leipzigu.
- Srčni vitez*. Koračnica. Op. 20. Založil Rih. Drischel. Tiskal Röder v Leipzigu.
- Povratak z manevrov*. Koračnica. Op. 29. Založil Rih. Drischel. Tiskal Röder v Leipzigu.
- Z združenimi močmi*. Koračnica. Op. 21. Založil Rih. Drischel. Tiskal Röder v Leipzigu.
- Klič k orožju*. Koračnica. Op. 22. Založil Rih. Drischel. Tiskal Röder v Leipzigu.
- Slovenski biseri*. Veliki narodni potpuri. Op. 40. Založil Kleinmayer & Bamberg v Ljubljani. Tiskal Waldheim & Eberle na Dunaju.
- Kot nekdanj v maju*. Valček. Op. 24.
- Ljubavna blebetanja*. Valček. Op. 26.
- Vesela plesalka*. Valček. Op. 36.
- Ljubavno življenje*. Valček. Op. 37.
- Srečno veselje*. Polka. Op. 44.
- Zmeraj zvesto*. Polka. Op. 47.
- Pripoznanje*. Polka. Op. 48.

⁶ Hudovernik je umrl 16. maja 1901 kot stolni vikar in kapelnik v Mariboru. To skladbo je zložil še kot bogoslovec.

- Ob morski obali.* Valček. Op. 49.
Orel. Koračnica. Op. 41. V Ljubljani, 1912. Kat. bukvarna.
Poloneza. Koračnica. Op. 54. Edition Slave, Dunaj, 1922.
Ideal-valček. Koračnica. Op. 55. Edition Slave, Dunaj, 1922.
- Jenk o** Davorin: *Naprej zastava Slave.* Slovenska narodna himna kot popotnica (koračnica). V Ljubljani, samozaložba.
Uvertura Kosovo. Založila Srbska kraljeva akademija. Tiskal Engelmann & Mühlberg. Leipzig.
Uvertura Dirdo. Isti založnik. Tiskal Eberle, Dunaj.
Uvertura Aleksander. Isti založnik. Tiskal Eberle, Dunaj. Skladba poklonjena Nj. Veličanstvu kralju Aleksandru.
Uvertura Milan. Založnik in tisk kakor pri prejšnji.
Pozorišne pjesme. Izdala knjigarna A. Pajević v Novem Sadu. Tiskal Engelmann & Mühlberg. Leipzig.
Slavjanom. Naprej zastava Slave! Transkripcija za klavir iz op. 1. Tiskal F. Johna na Dunaju.
- Jurkovič** Fran: *Vrtnica.* Mazurka. Založil Konstantin Tandler v Gradcu. Tiskal Eberle, Dunaj.
Veteranska koračnica. Op. 2. Poklonjena veteranom v Šmarju pri Jelšah. Isto založništvo in tisk. 1883.
- Kimovec** dr. Frančišek: *Proste vaje za orlovske članice*, za l. 1925.
Proste vaje za Orle, za l. 1925.
- Kogoj** Marij: *Piano.* Zbirka klavirskih skladb. Andantino cantabile, Allegretto. Andante poco più mosso. Skica. Andantino sostenuto. Più mosso. Umetniška založba »Treh labodov«, Ljubljana. 2 zvezka. Tiskala Waldheim in Eberle, Dunaj.
- Korun** Fran: *Skladbe.* I. zv. Založila Schwentnerjeva knjigarna v Brežicah. Tiskala Eberle in drug, Dunaj. 1898.
Venec slovenskih plesov. Po slovenskih narodnih motivih in napevih. Založil Oton Fischer v Ljubljani. 1907.
- Krištof** Dragotin: *Bohinjska popotnica.* Op. 6. Poklonjena g. dr. Lovru Tomanu, učitelju na Boh. Bistrici. Založil J. Giontini. Natisnil J. Blasnik v Ljubljani. 1863. (Dalje prihodnjič.)

Bernard Pirnat:

Črtice iz življenja slovenskega organista.

(Dalje.)

Št. Peter na Krasu.

Št. Peter na Krasu, okraj Postojna na Notranjskem, sedaj tržaška provincija pod Italijo. Kraj je po večini kamenit in pust. Ljudstvo ni premožno. Tu je mala kaplanija, ki spada pod glavno mater fare Slavina. Tukaj je bil kot kurat kaplan fare Slavine, č. g. Anton Abram, ki je opravljal duhovno službo. Duš je bilo takrat 1550. Tu brije kraška burja, da včasih vozove preobrača. Ljudska legenda pripoveduje tole: Hudobni duh se je nekaj dvignil iz Jadranskega morja, leteč čez Kras, dalmatinsko Primorje, čez Bosno, Srbijo, Črno goro, Albanijo na Grško in se potopil v Egejskem morju. Med letanjem je iz njega kamenje letelo. Od tistega časa je Kras gol in od Egejskega morja prihaja še dandanes tista strahovita mrzla burja. Pa to je le pravljica ljudstva. Resnica pa je ta-le: Kras je bil popolnoma zaraščen z velikimi hrastovimi gozdovi. To so pripovedovali stari prapradedi iz Št. Petra in Petelinj; da ti stari možje so še videli nad Št. Petrom in Petelinjem popolnoma zaraščen gozd z

velikimi hrasti. Prišli pa so divji Avari v te kraje in Slovenci so se umaknili proti Trstu in sedanjim Benetkam. Najbrž se je to godilo okoli devetega stoletja. Ti Slovenci so se naselili kraj morja ter začeli v svoji bližini sekati hrastove gozde. Hrastove hlode so obtesali, zabili v morje in na nje stavili kolibe. Tako so nastale iz malih kolib Benetke na morju. Latinski narod, ki je takrat še živel, je imenoval te prišlece Venete — Vende, in tako so nastale današnje tako imenovane Benetke, katere so dobile ime od prihodnjikov Slovencev.

Polagoma so nastale vsled vednega sekanja gozdov goličave od Benetk in Trsta notri do Št. Petra in Reke. Prišli so ostri in močni vetrovi, huda burja, hudi nalivi in prst odnesli v doline ter se je tako pokazalo golo rebrovje in kamenje. Sedaj zasajajo goličave z borovci in smrekami. Tako se je godilo nekdaj.

Nekdaj sta potovala Kristus in sv. Peter po Krasu. Prišla sta v neko vas in tam prosila prenočišča. Gospodar jima je rekel, naj gresta na seno spat. Torbo, v kateri sta imela jedila, izročita v shrambo gospodarju. Gospodar takoj pogleda v torbo in vidi notri gnjat; hitro jo vzame venkaj in položi v torbo kos lesa namesto mesa. Zjutraj sta potnika vstala, se zahvalila za prenočišče in šla dalje svojo pot. Peter reče: »Gospod! lačen sem, počijva malo in jejva.« Kristus ga usliši. Peter odpre torbo, hoče vzeti ven meso; a, namesto mesa, privleče venkaj kos lesa. Peter se jezi in prosi Gospoda: »Gospod, kaznuj jih!« Kristus pa reče: »Kaznuj jih v mojem imenu.« — Peter izreče kazen: Voda naj izgine iz površja zemlje in žejo naj trpijo, ko bodo svinjsko meso jedli. — Od tistega časa je zginila voda pod zemljo in Krašovci morajo delati kapnice in vodnjake, da dobijo potrebno vodo. Tako so Krašovci vedno reveži. Če bi bil kraški svet z zemljo pokrit in z gozdovi poraščen, bi bili tu veliki bogatini. Tako pa niso in tudi ne bodo, posebno sedaj ne, ko so prišli pod drugo zvezdo. Krašovci so dobro in verno ljudstvo, radodaren in gostoljuben narod.

V Št. Petru na Krasu sem nastopil službo organista in občinskega tajnika dne 15. oktobra 1906 in bil tam do 10. septembra 1920. Isti nastopni dan sem zvečer za rožnovensko pobožnost prvič igral in sam pel. Moj prednik, Kalan Mihael, učitelj v pokoju, je imel samo tri pevke; bil je organist starega kova. Umril je 8. avgusta 1913. V teku enega leta se je cerkveni pevski zbor pomnožil na 12 oseb. L. 1907 se je v Št. Petru ustanovilo Slov. kat. izobraževalno društvo pod g. kuratom Antonom Abramom kot voditeljem društva ter s sodelovanjem takratnega organista Bernarda Pirnata kot vodjem cerkvenega in narodnega petja. V začetku, dokler je bil g. Abram v Št. Petru, je društvo dobro napredovalo. Pozneje pa je društvo začelo pešati in ko je meseca julija 1914 prišla svetovna vojna, je vse umrlo. Najmanjši zbor v Št. Petru na Krasu je bil l. 1906 v oktobru, ko so bile samo 3 pevke. Največji zbor pa je bil l. 1913, ko je bilo 30 grl. Izučil sem 30 sopranov, 31 altov, 20 tenorjev, 24 basov; skupaj 105 grl. Vsak pevec in pevka se je moral učiti osem do devet mesecev, note in intervale znati peti in dobro latinsko brati. Potem je smel šele na kor. Nekateri so znali dobro note pisati in zopet drugi svoj glas igrati na klavirju. L. 1913, 14. avgusta, sem bil na predlog Cecilijinega društva za ljubljansko škofijo imenovan od presvitlega knezoškofa dr. Antona B. Jegliča za nadzornika organistov za trnovsko dekanijo. Drugič sem bil imenovan za nadzornika organistov 29. septembra 1913 za postojnsko dekanijo. Obiskal sem kake štiri fare; pa je prišla l. 1914 svetovna vojna in tako se je vse razkopalo in uničilo.

Ko sem prišel v Št. Peter na Krasu v službo za organista, je bila ob nedeljah in praznikih samo ena sv. maša in litanije. Č. g. Abram pa je dobil od škofa dovoljenje meseca decembra 1906, da sme ob nedeljah in praznikih dvakrat maševati. Za organista se je delo pomnožilo, a za povišek plačila organistu se ni nihče prav nič spomnil in ostalo je pri starem do časa, da sem šel proč.

(Dalje sledi.)

Prva dispozicija za nove orgle v stolnici v Djakovu.

I. manual:

1. Principal 16'
2. Burdon 16'
3. Principal 8'
4. Burdon 8'
5. Harmonična flavta 8'
6. Rog 8'
7. Gamba 8'
8. Oktava 4'
9. Flûte à pavillon 4'
10. Keraulofon 4'
11. Superoktava 2'
12. Blockflöte 2'
13. Široka mikstura 2²/₃' (5 ×)
14. Mikstura 2' (5 ×)
15. Cimbali 1¹/₃' (6 ×), ali 2²/₃' (4 ×)
16. Kornet 8' (5–6 ×)
17. Bombarda 16'¹
18. Tromba 8'
19. Klarin 4'

II. manual:

20. Viola 16'
21. Diapason 8'
22. Kopula 8'
23. Flavta 8'
24. Suavial 8'
25. Koncertna viola 8'
26. Prestant 4'
27. Flauto traverso 4'
28. Salicet 4'
29. Flageolet 2'
30. Kvinta 2²/₃'
31. Terca 1³/₅'
32. Piccolo 1'
33. Mikstura 2' (5 ×)
34. Acuta 1' (4–5 ×)
35. Trompette
harmonique 8'
36. Klarinet 8'
37. Regal 4' (singend)

III. manual:

38. Kvintaten 16'
39. Violinski principal 8'
40. Burdonček 8'
41. Dunajska flavta 8'
42. Salicional 8'
43. Vox coelestis 8'
44. Principalino 4'
45. Flauto amabile 4'
46. Dulciana 4'
47. Harmonična
oktavica 2'
48. Zvonček 2' + 1'
49. Sesquialtera 2²/₃' + 1¹/₃'
50. Larigot 1¹/₃'
51. Flavtica 1'
52. Mikstura 2' (5 ×)
53. Oboa 8'
54. Vox humana 8'

IV. manual:

55. Subbas 16'
56. Italijanski principal 8'
57. Cevna flavta 8'
58. Cor du nuit 8'
59. Fugara 8'
60. Keraulofon 8'
61. Unda maris 8'
62. Oktava 4'
63. Flûte harmonique 4'
64. Kvinta 5¹/₃'
65. Terca 3¹/₅'
66. Kvinta 2²/₃'
67. Septima 2³/₇'
68. Superokt. 2'
69. Veliki kornet 8' 4' 2²/₃' 2'
1³/₅' 1¹/₃' 1¹/₇' 1'
70. Tuba magna 16'
71. Tuba mirabilis 8'
72. Cornu harmonicum 4'

Pedal:

73. Subkontrabas 32'
74. Principalbas 16'
75. Subbas 16'
76. Violon 16'
77. Burdon 16' (ex n. 2)
78. Salicetbas 16' (ex n. 20)
79. Oktavbas 8'
80. Burdonal 8'
81. Prestant 8' (ex 76)
82. Superoktava 4'
83. Kvinta 10²/₃'
84. Terca 6²/₅'
85. Kvinta 5¹/₃'
86. Septima 4³/₇'
87. Kontrabombarda 32'
88. Pozavna 16'
89. Tuba 8'
90. Klarin 4'

Manualne zveze:

- Man. II—I
III—I
IV—I
III—II
Supokt. II—I
III—I
IV—I
III—II
Subokt. II—I
III—I
IV—I (?)
III—II
Supokt. I. man.
II. "
III. "
IV. "

Pedalne zveze:

- I—ped.
II—ped.
III—ped.
IV—ped.
Supokt. I—ped.
II—ped.

Zbiralniki:

p, mf, f, ff, Pleno, Tutti (brez supokt. I)
Pleno: I. II. III. IV. man.

¹ Ležeče tiskani registri so jezičniki.

Dve prosti kombinaciji: avtomatična pedalna mena; generalni crescendo za vse registre (+) jezičniki (+); zatvornice za II. in III. man.; registri (+) h kombinacijam; I. II. III. IV. man. proč.

Zelo želeli bi bilo, da bi se v orgle vstavil tudi register zvonovi. Imele naj bi ga tudi sedanje na 3 manuale zmanjšane orgle. „Zvonovi“ v orglah so votle medeninate palice, uglasene na določene tone. Navadno se rabijo za dve oktavi ali kak ton več od $e=e^2$, torej kakih 25 tonov — 25 zvonov.

Učinek zvonov je veličasten že sicer, v orglah tem bolj, ker zvonjenje točno soglaša z orglami in petjem. Kako slovesen vtis, ko bi po odpetem „sanctusu“ h glasovom orgel k povzdigovanju zazvonili ubrani zvonovi. Vso dušo ti prevzame, srce ti v dno zdrami in pretrese tako, kakor iz nevidnih dalj vabeče zvonjenje.

Jezičnikov je 16,6% vseh registrov; alikvotnih vrst je okroglo 60%; principalov — k njim štejem tudi konične rogove — je 22%; flaut in burdonov 27%; če pa vzamemo, da ima veliko alikvotov flavtno intonacijo, se odstotek zelo zviša; režočih registrov 13,3%.

Registri št. 70—72: tuba magna, tuba mirabilis in cornu harmonicum bi bili narejeni tako, da bi njih nastavki bili takoj nad glavico vodoravno zaviti naprej, postavljeni pa v orgle tako, da bi trobili naravnost vodoravno v cerkev. Ker imajo poleg tega še jezičke širše menzurirane in širše nastavke in znatno močnejši pritisk, bi bil učinek nad vse mogočen, tako da bi IV. manual imel kar toliko moči ko vsi drugi manuali skup. V novih orglah bo tako urejena samo tuba v I manualu.

Značaj posameznih manualov je: I. principalov, bleščeč, „orgelski“; II. okrogel, poln pa živ, kakor so bili stari pozitivni, le da je zelo izpopolnjen; III. svetel, tenek, jasen; IV. širok, voluminozen, mogočen.

Taka je bila vsa dispozicija za nove djakovske orgle. Prinašamo jo zato, ker je to prvi in doslej — in bo menda še dolgo ostal — edini primer četveromanskih orgel v Jugoslaviji — žal da bo samo na papirju. Komisija, ki je po požaru odločala o novih orglah, je bila namreč mnenja, da bi bile četveromanske orgle prevelik luksuz. Odločila se je za orgle s tremi manuali in okroglo 70 registrov. To novo, zmanjšano dispozicijo objavimo, ko bodo nove djakovske orgle že pele.

Srečko Koporc:

Analiza in sredstva nove glasbene gradbe.

Glasbeno kompozitorna tehnika ni nekaj stalnega, ki naj bi obveljala za vse dobe glasbenega ustvarjanja, temveč je mehanična sigurnost, ki je nastajala polagoma in je v tekom časa dobila posebne tipološke manire, ki pa so bile vedno podvržene vseobči naši splošni kulturi.

Iz splošne kulture so prišli poedinci, ki so v svoji duhovni potrebi sledili v našem slučaju glasbenemu ustvarjanju. Zato so nastajali v ustvarjalčevi okolici vzroki za oblikovanje vsebinsko-oblikovnega problema. Pod poudarkom individualnega glasbenega izraza — mogli bi tudi reči: psihološkega procesa — je nastala ideja — glasbeno dejanje, ki ga mora ustvarjalec preoblikovati v akustičen stvar. Ta je sestavljen iz zvočne snovi, ki je neizpremenljiva, pa naj bo polton ali četrt ton. Gre pri tem izključno za to, da ustvarjalec čim objektivneje to snov oblikuje. Nekatere starejše glasbene vodnike skrbi, če je sedanja glasba sploh še umetnost, ker oblikuje snov, ki je neizpremenljiva, tako, da je nejasna, neumljiva ter vse preveč poudarja tehnično stran glasbenega izraza. Za kritično razdaljo, ki mora objektivno posneti kulturno-glasbeno gibanje, so taki preroki brez pomena, to pa predvsem s stališča, ki ga dobimo tudi pri tistih poedincih, ki so ravno gledani od takih prerokov. Oba, prerok in sojeni poedinec sta podvržena zunanjim in notranjim vplivom. Ker pa nastaja stilna razdalja med prerokom in takó gledanim poedincem vedno hitreje, ni čudno, da slišimo še danes frazeologijo, slično nekdanjim nemškim Kalbeckom, Hanslickom itd. V tem

oziru se res zgodovina ponavlja, to vidimo še v sodobnih glasbenih poročilih, ki so bolj ali manj odvisna od politično-kulturnih stremiljenj dnevnikov. Vendar, da bi na močno glasbeno potenco kdaj vplival preroški glas starejšega glasbenega vodnika, pa naj je bil samo znanstvenik, glasbena zgodovina ne pozna. Tam, kjer so zaradi materialnih razlogov dnevniki ali revije prisiljene vzdrževati izključno umetniška poročila in ne znanstvena, tam je jasno, ostro nasprotje med ustvarjalci in poročevalci, ki so le posredovalci med časopisjem in občinstvom.

Vsak resničen ustvarjalec je prirodno gnan v novo finejšo, eksaktnejšo mehanično sigurnost kompozitorske tehnike. To nagnenje je instinktivno. Noben ustvarjavec se tega ni izogibal, če je doumel svojo moč, s katero naj kasneje z zrelostjo svojega duha in uma odkriva nove zvočne kontingente. Jaz smatram ustvarjalca, ki negira nove tehnične izsledke, za negativno glasbeno potenco, ki hoče brez tehnične in objektivne izobrazbe preprečiti naraven individualen proces glasbenega gibanja. Zato je tak primer negativen pol, ki ga zastopa veliko število diletantov, amaterjev; ti imajo pač od glasbene umetnosti zabavo, za te ne obstojajo nobena glasbena pravila, priznanje jim samo obsebi avtomatsko pride, medtem ko si mora umetnik sam graditi pot. En pol ustvarja iz veselja, zabave (dilentanti), drugi pol ustvarja iz resnične potrebe. Da javnost ni v stanju razlikovati enega od drugega, je jasno; dolžnost bi torej bila vsaj glasbenega poročevalca, ki pa tega ne stori zaradi običajnih vseobčih koristi splošnosti. Napisal sem te besede zaradi tega, da bo ta razprava lažje umljiva, da bo posameznik sam videl eno in drugo, zakaj tako, zakaj to in ono.

I.

V uvodu smo rekli, da je glasbena snov (zvoč) neizpremenljiva, da je nekaj stalnega. Drugače je z oblikovalcem, ki je obdan z množico vplivov. Oglejmo si glasbeno delo. Dvoje pogojev je, da nastane tako delo, ki naj bo v splošnem pojmu umetnina: zvočno-prostorninski in časovno-prostorninski. Gibalna sila, ki mora obstajati na pogojih glasbeno-kompozitorne tehnike ravnotežja, je bila vedno ena in ista, le zakon gibanja se je vedno bolj in bolj koncentriral v bistvo glasbene oblike: namreč napetost in razvez. Rekli bi lahko z drugo besedo, umetnino sestavlja dvojno živčevje: živčevje spajanja in razpadanja. Ta dva principa sta poglobitvena za vsako umetnino. In kakor zahtevajo na primer različni vokalni slogi tudi različno dihalno tehniko, tako zahtevata ta dva principa iz različnih glasbenih epoh različno mehanično sigurnost.¹ O tem hočem nekoliko spregovoriti.

Glasbena gradba (arhitektonika) temelji na štirih posebnih tipih, ki pomenijo tehnične principe velikega merila: To so:

1. Arhitektonski tip (osnova je zaokroženost, sem spada pesemska oblika, rondna oblika in sonatna oblika).
2. Nearhitektonske oblike (osnova zaporednost, sem spadajo: fantazija, potpouri in kvodlibet).

3. Historične oblike (osnova imitacija; sem spada kanon in fuga).

4. Plesne oblike (osnova ritem, sem spadajo koračnice, valčki itd.).

Iz arhitektonske oblike ali tipa se je razvil karakterni tip, ki ga delimo v lirični, dramatični in humoristični tip. Vsi ti tipi se poslužujejo četvero temeljnih oblikovnih sredstev: ponovitve, dopolnitve, zaporedja in kontrasta.

Gibanje te imenovane glasbene arhitekture, ki je našlo točko napetosti

¹ Mnogim je znano, da so nekateri naši glasbeniki polagali veliko pozornost predvsem petju in njegovi tehniki. Tako imamo šolske knjige, ki obravnavajo prav na kratko splošno glasbeno teorijo, zatem pesmice itd. Zato ni čuda, da se je naša glasba vzgajala v vokalnem pravcu, ker so tisti, ki naj bi dali splošne glasbene temelje, dajali samo temelje vokalne glasbe in to je tudi vzrok, da je naša polpretekla glasba tako počasi napredovala. Danes je v tem oziru znatno boljše.

in razveza v vseh glasbeno-tehničnih disciplinah (harmoniji, kontrapunktu, instrumentaciji in obliki) je začela sodobna glasbena analiza vse drugače razmotrivati, kot pa prejšnje. Za dokončno dovršenost glasbenega dela je nujno, pa naj bo to pravilo važno za produktivnega ali neproduktivnega glasbenika, upoštevati notranjo in zunanjo razdelitev celotnega glasbenega dela. Na analizi bomo videli vso nepopolnost takta in periodične gradbe.

Rekli smo že, da je potrebno dvoje pogojev za vsako umetnino: zvočno in časovno prostorninsko. Zvočno prostorninski pogoj je nam znan že iz harmonije, ni pa tako znan časovno prostorninski, ki se udeležuje po dveh straneh:

a) po ritmični razdelitvi (notranja zvočna skupnost);

b) po metrični razdelitvi (razdelitev po taktih).

Oba načina sta po svojem bistvu različna; prvi temelji na notranji skupnosti sestavnih delov, drugi pa na zunanji razdelitvi zvokov. Obe razdelitvi zahtevata jasnost na zunanjo in notranjo resničnost.

Vse to se mora dogajati na podlagi prirodnega glasbenega čuta, na tem in na prej imenovanih podlagah stoji ves sodobni nauk glasbene arhitekture. Seveda ni bila glasbena analiza bogve kako čislana, saj ni imela ugleda, ker je vsak po svoji volji razčlenjal glasbeni stavek, nikjer ni bilo enotnosti in tudi ne sigurne podlage. Za primer navajam samo različne definicije o motivu. Stöhr (Musikalische Formenlehre), str. 86: »Motiv je zvočno nadaljevanje, ki ima lastnost večkratnega ponavljanja.« Lobe (Kompositionslehre, VI. izdaja), str. 95: »Motiv je figurativna vsebina enega takta.« Podobno razlagajo: Bussler, Marx, Koch, Siklos (Zenei formatan, Budapest, 1912), Stecker (Hudbeny Formy, 1905, Mlada Boleslav), Radew (Muzikalni formi, Sofia 1928), Šin (Nauka o harmonii, str. 24, § 9, Prvky hudební formy), K. B. Jirak (Nauka o hudebnih formach, Praha, 1924). Podobno razlagajo: Noatsch (Formenlehre der Klaviermusik), Jadassohn, Richter, Prout, Krehl, Kling, Skuhersky, Sulzer. Šele Riemann je dozdnevno razčistil; čeprav je ravno on pojme še bolj kompliciral, tako, da je bil ta nauk do nedavnega v pravi anarhiji. Tej Riemannovi teoriji se je pridružil tudi Leichtertritt (Musikalische Formenlehre, III. izdaja) in ta velja za zadnjega pripadnika tako zvane predtaktne teorije. Zaradi točnejše slike omenim še Reiszowo glasbeno oblikoslovje, dalje študije Ilmarija Krohna, rokopis o oblikoslovju Gerbiča (§ 5) in italijanskega teoretika G. Basa (II Trattato di forma musicale, Ricordi, Milano). Novo teorijo zastopajo pa predvsem: Erwin Stein (Neue Formprinzipien, Köln), Kurt Westphal (Der Begriff d. Musik. Form), Kistner und Siegel (Wiehmayer: Musikalische Formenlehre, 1927), Karg-Elert (Rhythmik und Metrik); potem pride še vrsta ruskih, francoskih, angleških in norveških oblikoslovij, ki pa niso važna, ker se bolj ali manj naslanjajo na osnove Lobejevega pojma o motivu ali pa na Riemannovo teorijo predtaktnosti. Zanimivo je, kako velikega pomena je za teoretično podlago splošnega oblikoslovja že poklic dotičnika, ki kaže na videz povsem svoje teoretično dognanje, na primer M. Springer, ki obravnava glasbeni motiv izključno s stališča orgelske igre. Najpreprostejša glasbena oblika je kadenca. Pri našem Gerbiču, ki je pisal spis o oblikoslovju s praktičnih vidikov, opazimo paralelo z Wiedmanom, ki je zastopal tudi prakso v Gerbičevem smislu, čeprav je očitno, da je Gerbič črpal deloma iz Lobejevih, deloma iz Wiedmanovih dognanj. Iz tega bo vsakdo lahko razvidel množino literature, ki danes obstoja, na drugi strani pa dvojno teorijo, bolje rečeno strogo teorijo in praktično teorijo. Ta kaos je kriv, da ni enotnega študija pri tem predmetu.

Riemann ima nedvomno zasluge, da je nauk o motivu šel v čim popolnejše dognanje, ali uspelo mu ni, nasprotno — v več dimenzionalnih oblikah je hotel s silo privleči vso nesimetrično gradbo v simetrično, pri Riemannu je vsaka, tudi 5., 7., 9. taktna zgradba prišla iz osemtaktnosti. Zahteve nove glasbe so

rodile nove potrebe po čim jasnejši, a tudi povsem upravičeni (torej resnični) analizi. Prvi novi temelji glasbene analize segajo razmeroma daleč v 17. stol., v dobo slovitega teoretika in praktika Joh. Matthesona, ki je bil vsestransko glasbeno delaven. Bil je kritik, slovit tenorist, skladatelj, pisatelj, kantor, stolni kanonik, legacijski svetnik na angleškem poslaništvu itd., a najvažnejši je zaradi teoretskega dela »Der vollkommene Kapellmeister« in »Musikalische Ehrenpforte«. Iz prve knjige je črpal teoretsko znanje J. Haydn.

Mattheson je učil, da ima glasba skupne osnove s poezijo, predvsem pa ritmično-metrične osnove, pesniška stopica je bila v glasbi glasbena stopica, ki jo je Mattheson nadomestil z zvočnico.

Vsi poizkusi izven tega pravca so bili brezuspešni, ker vsa inštrumentalna glasba se je razvila končno vendarle iz vokalne glasbe. Gre pri tem za princip čim jasnejše razčlenbe glasbenega dela, to se pravi, da znamo skladbo pokazati v vseh poedinostih in šele potem je mogoče skladbo učinkovito predavati. Po mnogih glasbenih šolah prevladuje popularna klavirska šola Bayerja, ki je pa postala z letošnjo izdajo klavirske šole od Charlotte Später (Schöpferischer Klavierunterricht 1/II), zastarela. Ch. Später razlaga klavirsko igro s popolnoma novih vidikov in med temi je tudi obravnava glasbene analize, kot neizbežno sestavni del klavirskega pouka.

Na dnevnem redu imamo zadeve, kakor vprašanje tempa, takta itd., vse pa dokazuje, da posebno pri nas nismo v tem pogledu storili prav ničesar, kar bi dalo pečat končne in potrebne zrelosti. Edin poizkus omenim v tem pravcu Bajukovo razpravo: Mera v slovenski narodni pesmi (Pevska zveza, Ljubljana, 1928); zanimivo delo, temelji pa žal zgolj na ravnotežju gole občutene preudarnosti in ne na teoretski podlagi. Zato delo kot tako nima s teoretičnega stališča nikakega pomena. Teoretsko globoko zasnovan referat o tem delu je podal Dugan v »Sv. Ceciliji« l. 1929.

Jasno je potem tudi naziranje mnogih, celo poklicnih glasbenikov, da se je treba držati z vso strogostjo vseh navodil, ki jih predpisuje ta ali ona skladba. Splošna lastnost, predavati skladbo po vseh direktivah, ki jih ima skladba, je vsakdanja zadeva in nekakšna predprava diletantov, ki se zanašajo na dane znake predavanja in na svoj lastni občutek. Nasprotno se zahteva od umetnika, da ne ukrene ničesar, kar mu ne bi bilo jasno, odgovoriti mora na vsak »zakaj«. V številnih slučajih pa imam dirigente, pianiste itd., ki se instinktivno zanašajo in tudi zadenejo pravo mero. Še mnogo izčrpnjše bi bila skladba podana, če bi šli s stališča naravne podlage in teorije, ki vodi v silo duha in umetniškega spoznanja.

Glasbena analiza, kakor so jo učile pedagoške šole, je bila v veliki večini na osnovi pravega glasbenega čuta. V novejših skladbah, v katerih ni več take prozornosti harmonije ritma itd., se je bilo treba zateči v teorijo. Čim pa je prišla teorija, je prišla tudi nujnost pravil, večje ali manjše odvisnosti, ki jim je podvržena vsaka umetnina.

Torej moramo reči, da tudi glasbena analiza potrebuje močno teoretsko podlago. Nasprotni pol, ki tvori drugi pogoj umetnine, smo rekli, je časovno-prostorninski in s te strani bomo poizkušali glasbeno delo analizirati. Skladbo ritmično in metrično analizirati se pravi: Napraviti red v živahni menjavi zvokov, določiti pravi začetek in konec poedinih glasbenih misli, določiti posebne tipične sestave in spoznati njih medsebojno razmerje seveda tako, da se slednjič oblika skladbe sama od sebe pokaže« (W).

V modernih glasbenih delih, pa najsi so pisana ali reproducirana, prevladuje nesigurnost, nejasnost ravno v pogledu predavanja, dvomljiva artikulacija, potem fraziranje, takt, sestava period, poudarek, skratka, sama nejasnost, vse radi gole nezainteresiranosti, pomanjkljivega znanja ritmičnih osnov ali nauka o glasbenem motivu.

Oglejmo si problem takta. Najprej je potrebno razlikovati pojme: taktnica, takt in taktov način.

Taktnica je pokončna črtica, ki ima dva pomena: Na eni strani reprezentira ritmični višek, njeno mesto mora biti vedno pred nastopom težke motivične dobe; seveda je danes taktnica uporabljena ponekod zelo površno, brez utemeljitve. Na drugi strani pomeni taktnica metrično orijentacijo, ki pa ne mora biti vedno enako dolga, v razdalji služi za pregled, koliko smo že zvočno prehodili. Zmotno je naziranje, da taktnica ustvarja zvočno členitev. Samo v enem slučaju se to dogaja, če nadpopolno — padajoč tip motiva, ki ima ženski sklep, sega do taktnice in tudi konča neposredno pred njo. Taktnica stoji lahko med dvema motivoma, čeprav je malo takih slučajev, več slučajev pa, kjer stoji taktnica v motivu, torej jo motivi presegajo ali presekajo.

Taktnico predstavljamo v figuralni glasbi vedno v obliki pokončne črte (notne prečke). V vokalni glasbi — vzemimo slovenščino — v kateri imamo in ne merimo naglašene in nenaglašene zloge (Grki so poznali dolge in kratke zloge) — je stvar preprostejša, kot pa v instrumentalni glasbi. In vendar so osnovne skupnosti očitne. Če prenesemo vokalne (slovenske dolge) zloge v instrumentalno glasbo, bomo videli, če pesniška znaka — $\cup$ — prenesemo v moderno glasbeno notacijo, kažeta obliko troheja. Taktnica pomeni torej določitev metričnega poudarka, pred seboj imamo dvodelno ali trodelno ureditev. Taktnica ima funkcijo, ki jo je prej imelo — $\cup$ — znamenje. Zato je bilo zmotno naziranje preteklih teorij (Bussler, Jadassohn itd.), da so merili stavkovo skupnost od taktnice do taktnice, mesto od vsakega motivičnega poudarka k drugemu motivičnemu poudarku.

Sedaj pride na vrsto pojma takt. Takt je časovna ureditev, merilo, ki ureja motivične dobe. Taktova ureditev se mora ravnati vedno po motivični ureditvi. Odtod tudi vzrok, zakaj in kdaj menjamo taktov način, to je takrat, če se menja motivična ureditev, pa četudi le mimogrede menja, se mora s to ureditvijo motiva menjati tudi taktova ureditev, s tem pride skladba v jasnejšo in popolnejšo obliko. Seveda se nekateri skladatelji ne brigajo kaj preveč za ta problem.

Če prenesemo na primer trohejski tip motiva v pretres metrične določitve težnosti, potem lahko rečemo, da poznamo tudi težke in lahke takte. O tem pozneje. Vsak takt je razdeljen v dva ali tri dele, ki jih imenujemo taktovi deli. Prva doba ali del dobi metrični poudar, zato mu pravimo težka doba (thesis), ostali deli (v dvo- in trodelni meri) so lahki (arsis).

Z ozirom, koliko zvočnic (stopic) pride v en takt, poznamo:

1. Normalne takte (2—3 zvočnice)

2. Velike takte (4 zvočnice, dvojni normalni takt)

3. Mali takti (1 zvočnica)

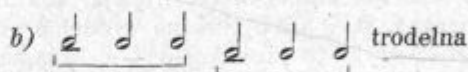
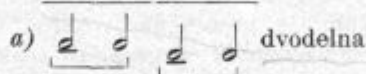
4. Zmanjšani takt (2 takta predstavljata en motiv, torej eno zvočnico)

Preden gremo naprej, si moramo bolj natančno ogledati razmerje in razliko med časovno prostorninskim pogojem glasbene umetnine. Rekli smo že, da se tiče metrična razdelitev zunanega pomena glasbenega dela, ritmična pa notranje zvočne skupnosti. Oba problema sta torej po svojem bistvu zelo različna. In vendar sta oba problema časovno prostorninskega pogoja nujna, če hočemo glasbeno delo resnično spoznati.

Metrična pravila so neizpremenljiva, podobno kot zvočna snov. Metrična ureditev predstavlja stalno umetniško mero. Obstoji na pravilu, da velja poudarjena enota vedno začetek kake skupine. S tem ustreza točno taktovi ureditvi (dvodelnosti in trodelnosti) normalnega takta s težko dobo kot začetek.

Obe metrični obliki sta:

Vsak člen od te skupine sestavlja metrično enoto, ki predstavlja osnovno glasbeno mero in jo imenujemo zvočnico (Klangfus). Potom ponovitve se iz te osnovne mere razvijajo enote, preproste ali tudi sestavljene metrične oblike. Če razdelimo osnovno mero v krajše notne vrednosti, nastane ritmična razdelitev. Zatorej se vse ritmično dogajanje odigrava v okviru ene same metrične enote in to si dobro zapomnimo. Primer ritmično-metričnega razmerja:

Iz tega primera vidimo, da se razmerje poudarkov metrične ureditve brez drugega prenaša na ritmično gibanje na ta način, da je nota, ki je z metrično enoto strnjena, poudarjena, druga pa nepoudarjena. Primer metrične enote trodelne vrednosti, razdelitev je jasna, trodelna:

Metrična razdelitev je vedno v nasprotju z ritmično, kajti pri ritmični sestavi pomeni poudarjena vrednost vedno konec sestave, medtem ko tega ne dobimo v metrični razdelitvi. Seveda bi tako enakomerno nadaljevanje s poudarjeno vrednostjo na koncu ne bilo v plus celotni glasbeni arhitekturi, zato ima zakon naravne sestave v glasbi izjemo, ki omogoča potrebno različnost v zvočni sestavi. To izjemo imenujemo ženski sklep, ki ga v notaciji pišemo v obliki loka, s tem se nepoudarjena vrednost naravnost priključuje na prejšnjo.

Drugače je z ritmično razdelitvijo. Ta je podvržena drugačnim pravilom, ki jih ustvarjajo tako zvane iracionalne razširjave poudarjenih ritmičnih vrednot.

(Dalje prihodnjič.)

Organistovske zadeve.

Seja društva organistov za ljubljansko škofijo se je vršila dne 27. marca t. l. Glede akcije za ureditev služb in plač organistom poroča predsednik, da banska uprava po izjavi tamkajšnjega uradnika ne more urediti služb na ta način, da bi naložila doklade na direktne davke za celo banovino, ker za to ni zakonite podlage, ter se v okviru sedanjih zakonov to ne da izpeljati. Odbor je sklenil, da se v tej zadevi z dobro utemeljeno spomenico obrne naravnost na notranjega ministra, ter hoče vse poskusiti, da se to vprašanje ugodno reši. G. blagajnik msgr. Premrl poroča o zahvali posameznih organistov za nakazano jim podporo. Dalje poroča, da članarino za l. 1934 ni poravnalo še 12 članov. Ker po pravilih ne more biti več član, kdor ni plačal članarine kljub dvakratnemu opominu, zato članstvo vsem tem preneha. Glede občnega zbora odbor sklene, da naj se vrši dne 3. junija. Ob 9 naj bi bila maša v cerkvi Srca Jezusovega, nato pa občni zbor v Rokodelskem domu. Ker bo obenem najbrž tudi občni zbor »Pevske zveze« naj bi petje pri maši oskrbela zveza, če pa ne, pa organisti sami.

Po priznanju dveh razredov srednje šole orglarski šoli v Ljubljani (celjska šola je to priznanje že prej imela) imajo absolventi teh šol to ugodnost, da dokler ostanejo v svoji stroki, morejo biti v državni službi takoj nastavljeni v prvo, namesto v drugo kategorijo, kar bo temu ali onemu gotovo prav prišlo.

Ivan Zdešar.

Koncertna poročila.

I. Koncerti v Ljubljani. Dne 13. marca se je vršil klavirski koncert Pavla Wittgensteina, umetnika, ki je po nesreči izgubil desno roko in se kljub temu še vedno udeležuje, čeprav samo z levico. Zaigral je Bachovo kromatično fantazijo in Bachovo od Brahmsa prirejeno Čakono, dalje skladbe Mozarta, Saint-Saensa, Chopina, Mendelssohna, Verdija v Lisztovi priredbi in Rosenthala, večinoma prirejene za enoročno igranje. Nastop tega virtuozja je vzbujal po eni strani sočustvovanje, po drugi pa občudovanje njegove izredne sposobnosti in spretnosti. — Pri proslavi Masarykovega rojstnega dne so v glasbenem delu sodelovali: ljubljanski godalni kvartet, ga. Lovšetova, g. Gostič, g. Švigelj in akademski oktet. Soliste je na klavirju spremljal prof. Lipovšek. — Dne 16. marca je nastopil »Trboveljski slavček« pod vodstvom Avg. Šuligoja z večinoma novim sporedom skladb Preglja, Adamiča, Pahorja, Osterca, Švare, Matatiča-Ronjgova, Tomca, Kogoja, Vodopivca, Bravničarja, Mirka, Milojevića in Mokranjca. Peči so izredno točno in sigurno; imeli pa smo vtis, da se zunanje podajanje semtertja umika notranjemu doživljanju. Zelo je tudi ugajala solistka Rezika Koritnikova s svojim nežnim glaskom in toplim petjem. — Pri spominski akademiji prostovoljcev 17. marca so glasbeni del izvedli: vojaška godba pod vodstvom kapelnika Živanovića, Slovenski vokalni kvintet, ga. Lovšetova, g. Tone Petrovič in g. Neffat. — Izredno uspel glasbeni dogodek je bil violinski koncert Karla Rupla, ki je izvajal Mozartov koncert v g-duru, Bachov Adagio in fugo iz g-mol sonate kot solo, dve krasni skladbi naših skladateljev Kogoja in Škerjanca: Andante in Romantični intermezzo, za sklep pa Beethovnov Kreutzerjevo sonato. Rupel si je topot izbral odlične skladbe in jih do potankosti odlično izvedel. Ugotoviti moramo in z veseljem ugotavljamo, da je vsak njegov nastop od koncerta do koncerta bolj zrel, bolj možat in resnično umetniški. Kot izborna spremljevalka na klavirju mu je bila topot v podporo gdč. Zora Zarnikova, ki zasluži istotako vso pohvalo in priznanje. — Dne 23. marca se je vršil komorni koncert ljubljanskega godalnega kvarteta: gg. Pfeiferja, Staniča, Šušteršiča in Müllerja. Izvajali

so Beethovnov kvartet op. 48, št. 3, Gabriel Faurejev op. 121 in kvartet »M. Belajef«, ki so ga na motiv B-a-f napisali ruski skladatelji: Rimski-Korsakov, Liadov, Borodin in Glazunov. Kvartet se je zelo izkazal in naj započeto delo le čvrsto nadaljuje! — Na koncertu angleške narodne pesmi je ga. Ethel Lewis odkrila vso lepoto in toploto te pesmi. — Jako je uspel klavirski večer gojencev prof. Janka Ravnika, ki so podali ruske skladbe raznih dob, med njimi tudi več skladateljev najnovejšega časa: Mjaskovskega, Judina in Rabalevskega. Nastopili so gojenci. Turšič Ivan, Seifert Herta, Gallatia Reinhold, Hrašovec Silva in Osterc-Valjalo Marta. — Pevsko društvo »Krakovo-Trnovo« je priredilo dne 27. marca koncert slovenske umetne in narodne pesmi in se je pod vodstvom novega pevovodje g. Radka Simonitija prav dobro odrezalo. — Šentpetrski cerkveni zbor je priredil 29. marca drugi cerkveni ljudski koncert in izvajal pod vodstvom svojega pevovodje g. Ivana Zdešarja slovenske starejše in novejše postne pesmi. Zbor je bil prav dobro pripravljen, pel umerjeno, ubrano in občuteno in zasluži, da ga prištevamo najboljšim ljubljanskim cerkvenim pevskim zborom. Pesmi so kazale zelo cerkveno lice, edino Jobstova »Sv. Križ« je deloma nekoliko svetno zaokrožena, sicer pa zelo iskrena. G. Zdešar je poleg tega izvrstno zaigral na svojem krasnem instrumentu dve orgelski skladbi: Schwamelnovo Fugeto in Töpferjevo Fantazijo v c-molu. — Dne 15. aprila je koncertiral mladi slovenski tenorist g. Anton Drmota. Solal se je najprej v ljubljanski orglarski šoli, potem na ljubljanskem konservatoriju, pel v opernem zboru, kmalu tudi že manjše solistične vloge. Zadnji dve leti študira na Dunaju pri učiteljici solopetja gospe Rado Danieli. Drmota razpolaga z že po naravi mehko prijetnim glasom, ki pa se mu je zlasti v dunajski šoli čudovito razvil. Sloves, ki si ga je pridobil na dveh popolnoma uspešnih opernih nastopih v Bratislavi in Ljubljani kot Manfredo v Traviati, je potrdil še s posebnim koncertom. Zapel je štiri Schubertove samospeve, dva Lajovčeva, dva Ravnikova in štiri operne arije Mozarta, Čajkovskega in Puccinija. V pesmih, posebno pa še v arijah je umetniško docela prepričal in poslušalce resnično navdušil. Dodal je še Flajšmanovega Metuljčka in nekaj drugih stvari. Izredno skladno in čuteče ga je na klavirju spremljal profesor Janko Ravnik. — 19. aprila se je vršil tretji mladinski koncert. Na tem je prof. Marijan Lipovšek izvajal razne klasične in druge variacije za klavir. Bila so to dela Händla, Haydna, Mozarta, Beethovna, Weberja, Sattnerja in Reutterja. Izvedba je bila vsekakor dovršena. — Radijska postaja je priredila 20. aprila svoj tretji simfonični koncert. Izvajana so bila sledeča dela: Myslivečkova simfonija v A-duru, Mozartov Violinski koncert v G-duru in Beethovnova Pastoralna (VI.) simfonija. Pomnoženi radijski orkester je navedene skladbe pod vodstvom Draga Šijančana v splošnem zelo dobro podal. Posebno se je odlikoval solist Karlo Rupel. — Znamenit pevski dogodek je bil nastop pevskega zbora »Smetana« iz Plzna, ki je sedaj že tretjič koncertiral v Ljubljani. Pod vodstvom svojega pevovodje prof. Bohdana Gselhoferja je pevsko tehnično dovršeno in v velikem čustvenem zanosu podal v dveh delih znamenite skladbe čeških skladateljev: Fibicha, Dvořaka, Smetane, Novaka, Foersterja, Gselhoferja, Spilke, Palle, Jindřicha in Malata, od slovenskih pa dehtečo Prelovčovo pesem »Škrjančku« z baritonskim samospevom.

II. Koncerti drugod. »Trboveljski slavčiki« so razen v Ljubljani koncertirali v marcu še v Mariboru, Rušah, Celju in Litiji. — Slovenski učiteljski pevski zbor je 8. marca koncertiral v Ptuj. — Cerkevni pevski zbor v Škofji Loki je priredil 19. marca koncert slovenskih narodnih pesmi. Vodil ga je organist Josip Matek. — Isti dan je bil cerkveni koncert na Jesenicah, o katerem prinašamo med dopisi daljše poročilo. — 20. marca je bil v Mariboru drugi večer angleške pesmi. — 21. marca je pevski zbor Slov. tng. društva v Mariboru slavil svojo desetletnico s pevskim koncertom. — 5. aprila je bil koncert Celjskega Pevskega zvonca. Peli so umetne ruske in slovenske pesmi. Koncert je vodil prof. M. Močan. — 7. aprila se je vršil v Mari-

boru velik koncert. Združena pevska zbor »Gl. Matice« in »Maribora« sta izvajala z močnim orkestrom in solisti: Lovšetovo, Bernotovo, Gostičem in Rusom Verdijev Requiem. Koncert je vodil ravnatelj Marij Kozina. — Cerkveni moški zbor iz Tržiča je priredil pevski koncert v Zg. Dolini nad Tržičem. Vodil ga je učitelj mešč. šole Gorazd Bolta. — 19. aprila je na Mirni nastopil pevski zbor, ki ga je ustanovil in ga vodi kaplan Karel Babnik. — 22. aprila je »Slovenski krožek« na Dunaju priredil koncert, na katerem so sodelovali razni slovenski pevci in glasbeniki. — 26. aprila se je vršil koncertni nastop škofijske klasične gimnazije v Št. Vidu nad Ljubljano. Vodil ga je prof. M. Tome. — Pevski zbor »Smetana« iz Plzna je koncertiral tudi v Kranju in Mariboru. — Isti dan je Glasbena šola v Ljutomeru priredila VIII. produkcijo svojih gojencev hkrati s proslavo skladatelja Davorina Jenka. St. Premrl.

Dopisi.

Jesenice. Dasi je ozračje pri nas prepojeno z glasbo, pa je bil vendar cerkveni koncert na Jožefovo, ob priliki blagoslovljenja novih orgel nekaj izrednega. Saj je bil to prvi cerkveni koncert na Jesenicah, ki je privabil številne ljubitelje glasbe. Vendar je pa bil, ker je cerkev prostorna, še za mnoge prostor. Morda je bil izredno lep dan nekoliko kriv. Nekatere smo pa kar pogrešali... G. dr. Dolinar nam je orgle v celoti in posameznostih prav točno in zanimivo razložil. Z zanimanjem smo poslušali slikovito barvo registrov, ki jih imajo orgle kar 30. »Vox humana« nas je s svojim tresljajem naravnost zabaval, »koncertna viola«, ki je v teh orglah posebno izrazita, se je kar prešerno glasila... itd. Vsega skupaj imajo orgle 2176 piščali.

Orgle je dopoldne blagoslovil g. kanonik dr. Klinar, ki nam je v prav spodbudnem govoru pojasnil pomen orgel z ozirom na naše življenje. Orgle so zadonele s pesmijo, ki jo je prav za to priliko zložil domači organist Avgustin Fabijan. Pri sv. maši smo izvajali Tomčevo: »Stopil bom...« Zbor je posebno na koncu, ki je že sam na sebi zelo mogočen, kar grmel, kot bi se hotel z orglami kosati — saj je pa tudi štel 60 moči — (pa še celoten bil ni). Saj so pa tudi nekateri vmes, ki stoje trdno kakor hrast: ga. Torkarjeva ne spusti, tudi če bi začelo kaj pokati v zboru ali orglah. Ravno tako gdč. Savinškova.

Ker je bil blagoslov že dopoldne izvršen, so takoj po razlagi dr. Dolinarja zažuboreli toni izpod mojsterske roke g. prof. Tomca. V njegovem modernem, zelo pestrem po bujni kromatiki, sicer pa iskreno občutenem preludiju in fugi v E-duru, ki je pa dostopen samo za mojstre, so se toni kar prelivali, kakor veseli valčki v bistrem potoku, pa tudi grmeli kakor hudournik. Moški zbor se je v dr. Kimovčevem: Trpljenju N. G. J. Kr. po Mateju kar odrezal, tudi ženski je bil v Kimovčevi: Pozdravljena Kraljica na svojem mestu, rekorden pa ni bil. Imeli so namreč samo dve dobri vaji, ker jim je bila skladba nekoliko prepozno predložena. Naravnost uživali smo pa pri solistih: g. prof. Rusu (bariton) in g. komisarju Jarcu (tenor). Izvajala sta: Tome: Salve Regina (bariton) in Tome: Trije slavospevi v čast Mariji (tenor) in še duet: O. Faure: Crucifixus. Pri Bachovi globoko občuteni koralni zaigri sta prišla v poštev zgoraj omenjena solo-registra, da nas je kar vleklo v nepoznane dalje... Med najlepše točke pa moramo gotovo šteti Sattnerjev: Evharistični tron. Alt solo (ga. Cegnarjeva) je v svoji dobri volji hotela pokazati kar preveč navdušenja, da bi se kmalu naravna lepota glasu, ki smo ga sicer vajeni, zameglila. Odpela pa je točno, iskreno in navdušeno. Zbor se je krepko postavil. Saj je pa tudi dirigent dr. Dolinar držal vajeti trdno napete. Bachov preludij in fuga je pa v resnici tvoril slovesen zaključek. Ko sem opazoval prste gospoda Tomca, ki so brzeli od enega konca manuala do drugega, sem se skoro bal, da bo zmanjkalo tipk... Burdon, ki sem mu ga prav neprilичno odprl, in ki je njega prav neprijetno dirnil, me ni, vsega zaposlenega v opazovanju, prav nič motil...

Kar zadovoljni smo se vračali, hvaležni izvajateljem: pevskeemu zboru, ki so se v tolikem številu in tako požrtvovalno udeleževali pevskih vaj, g. organistu, ki je z vso ljubeznijo in temeljito naučil zbor, se sploh zelo zanimal za orgle in njihovo vsestransko dispozicijo, vsem že zgoraj omenjenim izvajateljem, g. mojstru Jenku, ki nam je z vso skrbnostjo postavil tako lep in vsestransko posrečen instrument, ki je res vreden svojega izbornega mojstra, pa tudi g. župniku, svetniku Antonu Kastelicu, ki je stvar započel, ki se sploh vseh 18 let svojega bivanja na Jesenicah trudi, da bi dal Bogu vse, kar je najlepšega mogoče. Vsa čast pa tudi vernim Jeseničanom, ki so drage volje in obilno prispevali za to lepo delo, ki bo — »če nas Bog obvaruje nesreče« — kakor je omenil g. dr. Klinar v dopoldanskem govoru, 100 in še več let oznanjalo njihovo požrtvovalnost.

L. Govekar.

Gore nad Idrijo. Lep zgled, kaj more doseči požrtvovalno in vztrajno prizadevanje za napredek cerkvene glasbe, nam nudi cerkveno petje na Gorah. Ko sem vprašal g. župnika Petra Likarja, kako je bilo s cerkvenim petjem v prejšnjih časih, mi ga je takole opisal: Prejšnje cerkveno petje ni bilo niti senca sedanjemu. Moškega ni bilo nobenega, le nekaj žensk je bilo. Pa kako. Samo ena je poznala note. Dobile so kje kak napev, ki se jim je zdel lep, pa so po njem prikrojile več pesmi. Prepevale so le stare, povsod udomačene pesmi, novejših skladb ni bilo slišati na gorskem koru.

Pa pridi zdaj k službi božji na Gore in vesel boš mladega, navdušenega in izvežbanega cerkvenega zbora. Trije soprani, štirje alti in tenorjev in basov po šest, skupno devetnajst pevcev. Za malo cerkev na Gorah kar močan zbor. Ženski glasovi so izraziti, čisti in zadosti krepki za številčno močnejše moške glasove. Zlasti v piano petju naj se še potrudijo moški glasovi za pravilno in blagodonečo izgovorjavo.

Za izredne slovesne prilike (nove maše, birme) so prejšnje čase povabili nekaj pevcev iz Idrije, da so mogli zadostiti liturgičnim predpisom, a zdaj že osem let dobro deluje domači zbor. Pojejo tudi najnovejše težje pesmi.

Petje poučuje in na koru spremlja gdč. Francka Leskovec od l. 1928.

Pevske vaje imajo redno enkrat na teden, po potrebi pa tudi ob nedeljah po popoldanski službi božji.

Za največje praznike: božič, veliko noč, vnebohod (na Gorah cerkveni shod) in patrocinij v nedeljo po sv. Magdaleni pojo latinsko mašo. Do sedaj so peli sledeče maše: 1. Vodopivec: S. Theresiae a Jesu Infante, 2. Mav: Missa in hon. S. Vincentii a Paulo, 3. Jos. Gruber: Primiz Messe — op. 249. — Na praznik vernih duš in če stranka želi ob pogrebni maši pojejo Requiem Oswalda Joosa, op. 21.

Tako so uvedli na gorski kor latinsko mašo in odpravili neliturgično razvado, da so med peto mašo peli v ljudskem jeziku in samo ministrantske odgovore v latinskem. Po nekaterih župnijah so rajši opustili peto mašo, kakor da bi se zbor naučil latinsko peti. Tudi to ni prav, dasi je v skladu z bogoslužnimi predpisi. Vsaj za največje praznike je umestno in potrebno, da tudi duhovnik pred oltarjem s petjem poveleča službo božjo, pevovodja pa ima v današnjih časih celo vrsto lepih in lahkih latinskih maš na izbiro in more z resnim prizadevanjem naučiti zbor tudi kako latinsko mašo.

Inventar muzikalij je v redu spisan in izkazuje med 136 zap. številčk tudi Cerkevne Glasbenike zadnjih let. Od 1933 dalje piše organistinja tudi spored petja ob nedeljah in praznikih.

L. 1929. so nadomestili prejšnji mali harmonij z novim za 3000 Lit. Delo Fr. Prencisa iz Solkana. Zaradi vlage jim včasih kaj ponagaja, a ga umejo domači veščaki sami ukrotiti.

Za ustanovitev novega zbora na Gorah gre razen domačemu g. župniku v veliki meri priznanje g. Petru Kogeu iz Idrije, ki je hodil pred osmimi leti na Gore mladi zbor učiti osnovno teorijo in je zbor z veliko potrpežljivostjo tudi praktično vežbal. Da pa cerkveno petje že osem let tako dobro uspeva in napreduje, skrbi sedanja vestna

in marljiva organistinja in pevci, ki po veliki večini redno in radi prihajajo k vajam, dasi imajo nekateri po celo uro daleč in to v poletju, ko so že »prenašali teže dneva in vročino,« ali pozimi v mrazu in snegu.

Želim, da bi s tem živahnim petjem čimprej uvedli ljudsko petje tudi pri daritvi sv. maše in tako širili pevsko izobrazbo po župniji ter si obenem vežbali naraščaj za cerkveni pevski zbor, ki bo z uvedbo ljudskega petja še v večji meri vršil visoko poslanstvo cerkvene glasbe.

Janko Žagar.

Novo mesto. (Pasijon »Golgota«.) Vrli frančiškanski pevski zbor je v novomeškem Prosvetnem domu cvetno soboto in cvetno nedeljo priredil trikrat »Golgot«, trpljenje Gospoda našega Jezusa Kristusa po Mateju. To je pasijon posebne vrste v osmih slikah, ki se razlikuje od prejšnjih pasijonov zlasti v tem, da na odru nastopajoče osebe se sicer gibljejo in delujejo, a nič ne govore, pač pa pojasnjuje slike s svetopisemskimi besedami poseben evangelist, stoječ ob strani odra. Evangelista je prav dobro podal g. Uderman s svojim jasnim, sonornim glasom. Slike pa sta vpeljevala in spremljala godalni kvartet, ki ga je vodil g. Drago Šproc; in pa pevski zbor pod vodstvom g. organista in dirigenta Venčeslava Skebete. Tako sta godba in petje na primeren način glasbeno slikala to, kar so plastično predstavljale osebe na odru. Skladbe, ki so jih pri tem izvajali, so zložili Gallus (»Glejte, kako umira pravični«), Haydn, p. Hugolin Sattner, Matija Tomc, Ferdo Juvanec in drugi. Godbeniki in pevci so si prizadevali, zatopiti se v žalostne dogodke velikega petka ter so z občutkom rešili svojo nalogo. Ta pasijon nove vrste je duhovito zamislil, dramatiziral in režiral tukajšnji g. p. Kornelij Gorše iz reda sv. Frančiška. Scenerijo pa je vodil g. profesor Marjan Dobovšek.

Dasi ta pasijon po vsem svojem aparatu in številu sodelujočih nikakor ne dosega prejšnjega, ki ga je pred leti v istem Prosvetnem domu z največjim uspehom priredilo novomeško Prosvetno društvo, vendar ima to prednost, da v tem pasijonu prevladujeta glasba in petje.

Frančiškanski pevski zbor sme biti zadovoljen z moralnim in brez dvoma tudi materialnim uspehom, ker obisk pasijona je bil vse trikrat izboren. Fr. Ferjančič.

Škofja Loka. Dovolite, gospod urednik, da podam kratko poročilo o cerkveni glasbi v Škofji Loki. V župni cerkvi sv. Jakoba pojeta dva zbora, pod vodstvom g. J. Mateka. Moški zbor, ki šteje okrog 14 članov, je brezdvoma najboljši pevski zbor. Mešani zbor pa ne kaže nobenega posebnega napredka, čeprav ima dober material, posebno v ženskih glasovih. Dobro bi bilo, če bi ta zbor pokazal kaj novega. Na veliko nedeljo so pri slovesni službi božji v župni cerkvi izvajali M. Filkejevo latinsko mašo z orkestrom, ki je štel 18 oseb, s pevci in pevkami pa nad 40 oseb. Orglal je g. Fr. Babič, dirigiral pa g. J. Matek. Vodstvo je s svojim zborom srečno rešilo svojo nalogo. Tudi ljudsko petje napreduje. Napredek se kaže zlasti v uršulinski cerkvi, kjer je ljudsko petje prineslo rešitev pevske krize, saj danes ne poje več par glasov na koru kakor včasih, ampak vsa cerkev.

Naj še napreduje cerkvena glasba pri nas, saj gre vse v čast božjo!

Pirc Valentin.

Št. Jernej pri Ločah. Čas je, da se oglasimo tudi pevci iz konjiškega okraja. Na velikonočno nedeljo sem iz Loč napravil izlet v bližnjo vas Št. Jernej, da bi slišal ondodni cerkveni pevski zbor, ki je na glaslo, da izvaja vedno nove skladbe. Organist Janko Korošec, iz šole mons. Premrla, je isti dan dokazal, da tiste govorice ne krožijo zaman. Pevcev šteje mešani zbor 16. Pri Vstajenju so izvajali štiri velikonočne pesmi iz zbirke »Kristus je vstal« od Brede Šček, nadalje »Kristus je vstal« od Premrla in Bervarjev »Tantum ergo«.

Pesmi so bile prav dobro izvajane in so vzbudile pravo velikonočno razpoloženje. Jankotu Korošču in njegovemu zboru čestitamo.

Silvester Orel, pevovodja v Ločah.

Oglasnik za cerkveno in svetno glasbo.

Ivan Laharnar: **Kraljici maja.** 6 šmarničnih pesmi za mešan zbor, samospeve in orgle. Ljubljana 1936. Izdal in na opalografu razmnožil Roman Pahor, Dravljje pri Ljubljani. To zbirko je izdal skladatelj kot svoje 25. delo, zato praznuje z njo nekaj skladateljski jubilej. Pesmi same so po vrednosti različne; njihov glavni znak je, da so vse pisane v lahkem slogu. Najbolj izrazito lice imata št. 3 in 6, v katerih je razmeroma še največ skladateljskega poleta. Druge se bodo dale tudi z lahkoto izvajati, nimajo pa posebno svojkega izraza. V št. 1. naj imata alt in tenor v drugi vrsti, drugi takt noto *d*, ne *des*. V št. 6. mora imeti bas v četrti vrsti, prvi takt *a*is, ne *a*. Drugih večjih tiskovnih pogreškov ni.

M. Tome.

L'organista liturgico. Letnik 1935. Izdaja Edizioni musicali Carrara, Bergamo, Italija. Cena 25 lir. To je že četrti letnik imenovane glasbene revije, ki prinaša v splošnem zelo priproste, pa skrbno izbrane in obdelane ter nad vse praktične prispevke najrazličnejših skladateljev. Letnik 1935 prinaša na 133 straneh 67 skladb. Med temi zavzemajo vidno mesto harmonizacije psalmov v vseh osmih tonovih načinih s pripadajočimi varijantami. Na devetem mestu je tako zvani »tonus peregrinus«. Vsakemu tonovemu načinu so priključene kratke kadence v dotičnem načinu in pa lepo razpletene modulacije v vse ostale tonove načine. Ta del zbirke obsega celih 20 strani, oskrbel ga je Giovanni Pagella. Vseh skladateljev, ki so sodelovali pri zbirki, je 44. Od teh je Italijanov 27, inozemcev 9, klasikov 8. Od Jugoslovanov je zastopan edino St. Premrl z eno skladbo. Vse skladbe so, kot rečeno, pisane v lahkem, a zelo skrbno izdelanem slogu. Opremljene so z vsemi potrebnimi znamenji in pripomočki, da tudi začetniku olajšajo bodisi tehnično delo (do skrajnosti natančno predpisani prstni redi) ali pa splošen pregled čez strukturo skladbe (natančna razčlenitev skladbe, opozoritev na kadence, predpisana registracija itd.). Kdor lahko naroči zbirko, ki bi stala v našem denarju nekako 100 din, mu jo priporočamo.

M. Tome.

Razne vesti.

G. Josip Lavtižar, duhovni svetnik in župnik v Ratečah ter zaslužni slovenski pisatelj in skladatelj, je bil pred kratkim — ko je bilo od kr. namestništva odlikovano pet slovenskih duhovnikov — odlikovan z redom sv. Save III. reda. Prav iskreno mu čestitamo.

Umrli je 27. decembra 1935 v Fojani v Brdih upokojeni župnik Josip Grilanc, ki se je udeleževal tudi kot skladatelj. Rojen je bil 6. marca 1866 v Zgoniku na Krasu. Nazadnje je bil kot župnik v službi v Šmartnem v Brdih na Goriškem. Njegovo nagrobnico »Jaz sem vstajenje in življenje« je priobčil »C. Gl.« v 10. številki l. 1898. Naj počiva v miru!

V orglarsko šolo v Ljubljani se letos novi učenci ne bodo sprejemali.

»**Trboveljski slavček**« je napravil v aprilu letos uspelo koncertno turnejo po Češkem. V Pragi je nastopil tudi na I. mednarodnem kongresu za glasbeno vzgojo.

V Kranju je 17. marca preminul ondodni upokojen organist g. Mihael Mohor, oče sedanjega organista in ravnatelja posojilnice Cirila Mohorja. Rojen je bil 12. septembra 1859 v Naklem. Orglarsko šolo v Ljubljani je dovršil l. 1879. Kot samouk je orglal od l. 1875. do 1878. v Naklem, po končani šoli zopet v Naklem do l. 1885., potem v Šmartnem pri Kranju kot organist in cerkvenik do l. 1901., od 1901—1920 pa je deloval kot organist in pevovodja v Kranju. Pa še potem, ko je vstopil v pokoj, je mnogo pomagal svojemu sinu-organistu. Zadnjič je še orglal pri litanijah 15. marca tega leta par dni pred smrtjo. Blagi pokojnik je bil v organistovski službi marljiv in vesten, navdušen Slovenec in lovec. Mir njegovi duši! Preostalim iskreno sožalje!

V ljubljanskem radiu se je vršil 31. marca Tomčev večer. Izvajana sta bila dva stavka njegovega godalnega kvarteta, nekaj samospenov in zborov.

Pri natečaju Južnoslovenske pevske zveze so dobili nagrade za vposlane skladbe: Mladen Pozajić, skladatelj v Zagrebu; Petar Stojanović, skladatelj in profesor v Beogradu; dr. Vlado Borković, skladatelj v Dubrovniku; Ivan Matočič, skladatelj in tajnik Glasbene akademije v Zagrebu, in Srečko Koporc, naš slovenski skladatelj.

V ljubljanski stolnici je na letošnji veliki petek pevski zbor bogoslovcev izvajal novo dr. Franc Kimovčevo skladbo »Trpljenje Našega Gospoda Jezusa Kristusa po Janezu. Vsebinsko izrazita in tematično gladko izpeljana skladba je napravila velik vtis. Petje je vodil prefekt g. Slavko Snoj. Tudi solisti, ki so peli koralne dele, so bili prav dobri.

Umrli je slavniti italijanski skladatelj Ottorino Respighi. Rodil se je l. 1879. v Bologni. Glasbe se je učil na bolonjskem glasbenem liceju, v Petrogradu in Berlinu. Od l. 1913. je bil učitelj kompozicije na liceju sv. Cecilije v Rimu, od l. 1923 do 1925 ravnatelj tega zavoda. Bil je eden najplodovitejših in znamenitejših novejših italijanskih skladateljev. Zložil je več oper, simfoničnih pesnitev, suite za orkester in orgle, »Concerto gregoriano« za gosli in orkester in več komornih del.

V ljubljanski operi so kot novost izvajali R. Straussovo opero »Kavalir z rožo«. Naslovno vlogo je imela gospa Gjungenac, maršalko M. Kogojeva, barona Achsa — zelo težko in naporno vlogo — g. J. Betetto kot gost. Vsi ti kakor tudi še ostali pevci in pevke so pripomogli k umetniškemu uspehu tega svojevrstnega, dasi nekoliko razvlečenega dela. — V Puccinijevi »Traviati« je z velikim uspehom gostoval g. Anton Dermota, ki je zadivil s svojim lepim, mehkim in izredno kultiviranim glasom, sigurnim nastopom in doživetjem svoje vloge. Razen njega je to predstavo visoko dvignila — kakor običajno — gospa Gjungenac. — V Massenetovi »Manon« je gostovala istotako naša dobra znanka gdč. Anita Mezetova sedaj operna pevka v Beogradu in presenetila z zopetnim velikim napredkom zlasti kot pevka. Tudi v igralskem oziru je podala mnogo pristnega in doživetega.

Cerkveni pevski zbor v Dubrovniku je letošnji veliki teden in o Veliki noči izvajal dela Ravanella, Furlottija, Vrutickega, Vittoria, Meyra, Trescha, Griesbacherja in Zimarrinija.

Zagrebski godalni kvartet je v aprilu koncertiral v raznih francoskih mestih. V Parizu je priredil tri koncerte, na katerih je izvajal izključno dela jugoslovanskih skladateljev. Žel je ogromne uspehe.

1. aprila je poteklo 10 let, kar je bil podržavljen konservatorij Glasbene Matice v Ljubljani, ki je bil ustanovljen po prevratu. V proslavo 10 letnice se bodo vršile koncerte tega šolskega leta jubilejne produkcije.

Koncert Glasbene Matice v Ljubljani, ki je nameravala pred veliko nočjo izvajati Lisztov oratorij »Kristus«, se bo vršil jeseni.

V Osijeku se bo vršila ta mesec proslava 25 letnice glasbenega delovanja g. Josipa Brečka, slovenskega rojaka, ki se kot glasbenik že precej let marljivo in uspešno udejstvuje med Hrvati. G. Brečku iskreno čestitamo.

V Istanbulu so odprli prvo turško visoko glasbeno šolo. Vlada je nastavila 12 evropskih profesorjev.

IZ ZVEZE ZA KATOLIŠKO GLASBO V JUGOSLAVIJI

Pred sestankom kongresa. Na temelju ljubljanske resolucije se vršijo v vseh škofijah priprave za končno osnovanje zveze za cerkveno glasbo v naši državi. Centrala v Zagrebu marljivo zbira podatke o stanju cerkvenega petja v posameznih pokrajinah, ki ji bodo dobro služili pri proučevanju načrta pravil in izdelavi načrta za praktično in sistematično delo, ko bodo začele delovati posamezne edinice. Radi boljšega spoznanja razmer in da se ideja osnovanja te velike katoliške glasbenocerkvene organi-

zacija čim bolj popularizira ter da se merodajni krogi za njo čim bolj zainteresirajo, se predsednik glavnega pripravljalnega odbora g. Vekoslav Višošević mudi že več časa na potovanju. Do sedaj je obiskal vse dalmatinske in primorske škofije, v katerih že poslušajo škofijski zvezni odbori. Imel je uspele konference in predavanja o ideologiji in smernicah Zveze v Kotoru, Dubrovniku, Hvaru, Splitu, Šibeniku in Senju. Povsod so ustanovitev Zveze navdušeno pozdravili. Konferenci v Dubrovniku je prisostvoval član glavnega odbora ugledni slovenski glasbenik stolni dekan dr. Kimovec, ki se je nahajal tam na odmoru. Posebno veliko zanimanje se je pokazalo v Šibeniku, kjer se je predavanje vršilo v nabito polni dvorani Kat. doma v navzočnosti prevz. šibeniškega škofa dr. Mileta, ki je sam posegel v razpravo in pozival glasbenike, pevce in narod, naj živahno sodelujejo pri tej sveti stvari, da se kultura liturgičnega petja v škofiji čim bolj dvigne in napreduje. V Senju se je vršilo posebno predavanje za bogoslovce. Tu je predavatelj izrekel željo in potrebo, naj se v prvi vrsti v naših bogoslovnih delih dela za obnovo cerkvene glasbe.

V zvezni centrali proučavajo sedaj razmere v drugih evropskih katoliških državah, kjer podobne zveze že uspešno delujejo. Glavni odbor je stopil v stik s švicarsko Cec. unijo, s češko »Obecno Jednoto Cyrilsko«, z avstrijskim »Verbandom für kath. Kirchenmusik« in z internacionalno zvezo za kat. cerkveno glasbo v Frankfurtu ob Meni.

Ko bodo dovršene vse priprave in izdelan končni načrt pravil, se bo vršil v Zagrebu kongres vseh škofij.

V februarju se je osnoval škofijski odbor za djakovsko škofijo. Predseduje mu dr. Pero Ivanišić, prof. bogoslovja, namestuje ga Stjepan Lovrić, katehet; odborniki so: msgr. dr. Josip Gunčević, Stanislav Preprek, Josip Kamnikar, Emanuel Trišler, Franjo Kosina, Dušan Marčelja in Luka Čosić.

DAROVİ ZA »CERKVENI GLASBENIK«.

Po 60 Din: g. Emil Vidrih, Trsat, župni urad v Domžalah, g. Franc Bernik, župnik in duh. svetnik v Domžalah; po 25 Din: gđe. Minka Zacherl, prof. glasbe v Mariboru; po 20 Din: g. Josip Oražem, kaplan pri sv. Petru v Ljubljani, g. Martin Planinšek, organist v Trzinu, g. Anton Grum, organist v pokoju in knjigovodja na Vrhniki; po 15 Din: g. Ivan Sadar, organist na Dobrovi pri Ljubljani; po 10 Din: župni urad na Homcu, g. Josip Kamnikar, Osijek, župni urad v Zaplani, g. Franjo Petek, organist v Ptuju, g. Davorin Colnarič, organist v št. Janžu na Dravskem polju, g. Milan Kopušar, kaplan v Dobrniču, g. Alojzij Velkavrh, organist v Dol. Logatecu, g. Rafko Fabiani, kaplan v Sodražici, g. Karel Bricelj, organist v p. v Senčurju pri Kranju, g. Jakob Rupnik v Šmartnem pri Kranju. Vsem p. n. darovalcem se iskreno zahvaljujemo in Bog Vam povrni!

NAŠE PRILOGE.

Današnja glasbena priloga v obsegu osmih strani prinaša Stanko Premrl »Pokropi me« za mešani zbor, L. M. Škerjančev »Ave Maria« za ženski zbor, Matija Tomčev »Romarsko« za tri visoke glasove, Gustl Rakušev »Pozdravljen, žar!« za mešani zbor z orglami in Franc Požunov mešani zbor z orglami »Božansko Srce«. — Cena izvodu 3 Din, pri večjem nakupu 2.50 Din.

Izhaja kot mesečnik v dvojnih številkah. Cena listu z glasbeno prilogo vred 40 Din, za dijake 25 Din, za inozemstvo protivrednost 60 Din letno. Uredništvo in upravnništvo: Pred škofijo 12/I. Odgovorni urednik lista in glasbene priloge in izdajatelj Stanko Premrl v Ljubljani. — Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani Karel Čeč.